

Ceterum de porcis, & in tanta quantitate ultimo dicendum est: Quod vel Iudaei hos curabant porcos, quia in pretio apud gentes quae adhuc habitabant terram illam habebantur, quos illis vendebant, & sic non ad esum, quia prohibiti erant, sed ad vendendum & augendam pecuniam, porcos alebant: Rursus autem sciendum est, quod Cananæi non longe à Gerasar habitabant, & poterant pastores suos cum porcis, habita à Iudæis facultate, ad illa pascua, iuxta mare in terra Gerasar, mittere, ut per pastores Iudæorum ibi pascerentur. Quod autem esset vicina Gerasar Tyro & Sydoni ubi gentes habitabant, beatus Matth. aperte ostendit in fine. 14. cap. dicens: Et cum transfretassent venerunt, in terram Gerasar. & paucis interiectis ait: Et egressus inde Iesus, secessit in partes Tyri & Sydonis, & ecce mulier Cananæa à finibus illis egressa, clamabat ad dominum. Sic satis perspicuum est, per pastores Iudæorum hos porcos nutriri, quos si Iudæorum dicas, illos ad vendendum gentibus propè habitantibus pascebant, vel porci Cananæorum erant nutriti per pastores Iudæorum, propter pastus iuxta mare abundantiam: præsertim cum Iudæis habere porcos non sit prohibitum, sed tantum illorum vesci carnibus. Cum pastores nuntiarent in ciuitate, venerunt viri, neque aliquid loquuti sunt contra Iesum, ut scias nulla tribulatione, in Deum vllum esse verbum iniquum referendum, sed cū beato Iob dicendum: Dominus dedit, dominus abstulit, sicut domino placuit ita factum est, sit nomen domini benedictum. Nihilominus rogabant eum, ut discederet à finibus suis: quod non timore deuotionis, tanquam se indignos arbitantes eius præsentia, sed timore amittendi alia pecora, si alius adduceretur dæmoniacus postulabant. Sunt etiam aliqui viri deuoti, qui Deum volunt, sed cum porcis, vnà cum terrena substantia: hæc deuotio fragilis est similis illi, de qua dicebat Dauid: confitebitur tibi, cum benefeceris ei. Verus Christi amator non sic ait, sed dicit: Benedicam domino in omni tempore, semper laus eius in ore meo: siue diues sim,

sim, siue omnibus vna hora expolier bonis, semper benedicam,
 semper laus eius in ore meo. Viri isti Genesareth sine porcis no-
 lebant Christum dominum, moram facere in finibus suis, quod
 & dominus humilissimus & amantissimus, eorum fragilitati
 compassus, continuo fecit: & ingressus est iterum nauiculam. quo
 fit clarior nostra, quam in principio dicebamus sententia, domi-
 num in hunc locum venisse, tantum ad hanc legionem sathanæ
 ab hoc paupere homine eijciendam, & ad instruendos apostolos
 ne terrore percuterentur, aduersus Idola pugnatuos. Liber ab
 hac tanta plaga homo, rogabat dominum vt se eum sequi per-
 mitteret, quod dñs noluit, sed abire illum ad suos iussit, & quan-
 ta illi fecisset dominus nuntiaret: quod libenter homo fecit, nar-
 rans quoquo se vertere contingebat, quanta illi fecisset Iesus.
 Nobis vtique exemplum dedit dominus cùm aliquid boni fa-
 ciamus, non illos nobiscum, cui bona fecimus adducere, ne tuba-
 canamus, ante nos buccinātes opera nostra, illis vero quibus bona
 prestitimus non prohibetur hac publicare, dummodo gratias re-
 ferant, non nobis vtique, sed Deo, eorum quæ receperunt bene-
 ficiorū, quorum omniū bonorum auctor est Deus, vt cæteri audi-
 entes gratias etiam agant Deo. Qua propter concludit Euan-
 gelista, omnes mirabantur, uidelicet, quibus legionarius iste nar-
 rabat, quanta illi fecerat Iesus. Cui cum patre & spiritu sancto
 est honor, gloria, imperium & potestas in æternum. Amen.

G. Trao

T cum transcendisset Iesus in nauis rursus trans fretum, conuenit turba multa ad eum, & erat circa mare. Et venit quidam de archisynagogis, nomine Iairus, & uidens eum, procidit ad pedes eius, & deprecabatur eum multum, dicens: Quoniam filia mea in extremis est, veni impone manum tuam super eam ut salua sit, & uiuat: Et abiit cum illo: & sequebatur eum turba multa, & comprimebant eum. Et mulier quæ erat in profluuio sanguinis annis duodecim, & fuerat multa perpeffa à compluribus medicis, & erogauerat omnia sua, nec quicquam profecerat, sed magis deterius habebat: cum audisset de Iesu, venit in turba retrò, & tetigit vestimentum eius: dicebat enim: Quia si vel vestimentum eius tetigero, salua ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis eius, & sensit corpore, quia sanata esset à plaga. Et statim Iesus in semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conuersus ad turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Videtur turbam comprimere te, & dicis: Quis me tetigit? Et circumspectabat videre eam, quæ hoc fecerat. Mulier vero timens, & tremens, sciens quod factum esset in se, venit, & procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te saluam fecit, vade in pace, et esto sana à plaga tua. Adhuc eo loquente, veniunt nuntij ad archisynagogum, dicentes: Quia filia tua mortua est, quid ultra vexas magistrum? Iesus autem audito verbo, quod dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere: tantummodo crede: et non admisit quenquam se sequi, nisi Petrum et Iacobum, & Ioannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum archisynagogi, & vidit tumultum, & flentes, & eiulantes multum. Et ingressus ait illis: Quid turbamini, & ploratis? puella

non est mortua, sed dormit. Et irridebant eum. Ipse vero eiecit omnes, assumit patrem, & matrem puellæ, & qui secum erant, & ingrediuntur ubi puella erat iacens: Et tenens manum puellæ, ait illi: Talithacumi (quod est interpretatum) puella, tibi dico, surge. Et confestim surrexit puella, & ambulabat: erat autem annorum duodecim. Et obstupuerunt stupore magno. Et præcepit illis vehementer, ut nemo id sciret: et iussit dare illi manducare. *Quoniam de his duobus miraculis à domino perpetratis, satis in cap. 9. beati Matthæi diximus, breuiter nunc percurramus. Archisynagogum, cuius nomen reticuit beatus Matth. nunc Marcus Iairum nominat, hic prociens ante pedes Iesu, & hoc quod dicit beatus Marcus dixit: & illud quod dicit beatus Matth. hoc est, filia mea in extremis est, & mortua: hoc est, ita est in extremis ut ego illam mortuam reputem. Ideo dicit beatus Matth. modo defuncta est, non quod illam pater Iairus iam mortuam relinqueret, sed taliter erat in extremis ut illam defunctam in illa hora, quando hoc Christo domino dixit reputaret, ideo ait: in extremis, & modo defuncta est, ego illam defunctam arbitror. & sic melius quam aliter existimo concordare verba euangelistarum, cum semper pro certo habere necessarium sit, quando vnum verbum vnus euangelista ponit, & in illo loco aliud verbum reperitur in alio euangelista, vtrumque vel dominum, vel quicumque ille sit cuius verba referuntur, dixisse. Sic colligimus ex omnibus Euangelistis, septem verba dominum in cruce dixisse, & nullus illorum ponit omnia septem. Sic igitur coniungenda sunt verba Iairi, Domine filia mea in extremis est, concordant verba Lucæ cap. 8. quia vnica filia erat ei, ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur: posuit beatus Lucas, quia non verba propria Iairi, sed sensum posuit, ut facile est videre: & modo defuncta est, hac hora illam defunctam arbitror, sed veni impone manum tuam super eam, & viuet: quia illam adhuc non certò, sed secundum suam existimationem defunctam*

arbitrabatur. rogat ut veniat & manum imponat: defectum par-
 tiebatur in fide lairus, non credens domini diuinitatem. excitatus
 namque est à domino, postquam à nuntijs cognouit illam vere
 esse defunctam, in fide, dicente: Noli timere: tantummodo cre-
 de: Eunte domino, in via sanatur mulier à profluuio sanguinis,
 quæ omnia medicis erogauerat, nec melius inde habuerat. Ne-
 cesse est, post adhibitam naturalem diligentiam, qui melius non
 habet, recurrere ad diuinā potentiam. prius procedendum est na-
 turali via, deinde liberum est, expectare à Deo supernaturalem
 recursum. In omnibus igitur negotijs quæ via possunt naturali
 confici, non sunt postulanda miracula, nihilominus orandum, &
 à domino postulandum in omnibus auxiliū est, non miraculum.
 Postquam autem natura, & ars deficiunt, tunc remedium ab illo
 solo est petendum, qui potuit & hanc à profluuio sanguinis subitò
 sanare, & aliam vno verbo suscitare. Legimus enim uero, do-
 minum non dedisse Iudæis manna de cælo, nisi deficiente farina,
 quam secum tulerant ex Ægypto. Quoniam igitur naturalem
 habebant panem, non datur cælestis: deficit natura, fit miraculum.
 Quòd autem dominus dixit, virtutem à se exiisse, non est accipiē-
 dum, ut virtus fluere quemadmodū à fonte fluit aqua: sed virtu-
 tem exire, est operari: ego sensi me fecisse miraculum, quis me te-
 tigit? qui scit se sanasse hanc mulierem, nouerat etiam illam, sed
 voluit ut illa daret Deo gloriam, & haberet gratias pro consecuta
 salute, ne forte ingratitude perderet quod acceperat, & si non
 in corpore, in anima, cuius præcipuè salus est conquirenda. Post
 suscitatum filiam Archisynagogi, præcipit nemini dici, & hanc
 à profluuio sanguinis sanatam voluit esse manifestam: hic in-
 nem nos docēs gloriam fugere: illic docens benefactori Deo gra-
 tissimos esse. Qui enim ingratus est, etiam benefactoribus homi-
 nibus, meretur beneficio collato priuari: Deridebant dominum
 dicentem: puella non est mortua, sed dormit: sed postea cum
 illam viderent viuam obstupuerunt. Populum Iudæorum errare
cum

cum dicimus, & sopore infidelitatis teneri, irrident nos ipsi Iudei: sed cum in fine seculi à morte reuocabuntur, sanata prius gentilitate ab idolatriæ profluuio, obstupescunt. Et iussit dominus illi dare manducare, vt scirent illam non solum vitæ reuocatam esse, sed cum reductione animæ, virtutem ambulandi & manducandi, subito illi fuisse collatam. Nihil loquitur Euangelista de fide huius Archisynagogi, quæadmodum de Regulo beatus Ioan. ait: Et credidit ipse, & domus eius tota, sed de stupore magno. Sic obstupefacta synagoga, & non conuersa, permanset vsque in finem, tunc conuertentur ad vesperam, & credent dominum nostrum Iesum Christum, esse Messiam verum, verumque Dei filium: Cui cum patre & Spiritu sancto, est honor, gloria, & imperium, in æternum. Amen.

G iij

Tras

TRACTATUS. I.

In cap. V I. beati Marci.

Egressus inde, abiit in patriam suam, & sequebantur eum discipuli sui. Et facto sabbato, coepit in synagoga docere: & multi audientes admirabantur in doctrina eius, dicentes: Vnde huic hæc omnia? & quæ est sapientia, quæ data est illi, & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur? Nonne hic est faber, filius Mariæ, frater Iacobi, & Ioseph, & Iudæ, & Simonis? Nonne & sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabatur in illo: Et dicebat illis Iesus: Quia non est propheta sine honore, nisi in patria sua, & in domo sua, & in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos, impositis manibus curavit: & mirabatur propter incredulitatem eorum: & circuibat Castella in circuitu, docens. *Visitare patriam, charosque cognatos & amicos, ad illis spiritualia bona communicandum laudabile est. Ecce enim post suscitationem filie archisynagogi, dominus in patriam suam Nazareth venit, & sabbato docet illos in synagoga, secuti sunt illum & discipuli. Admirabantur nazaræi in doctrina & miraculis domini: & utinam mirarentur, ut conuerterentur & crederent, sed mirabantur detrahentes nimium diuino honori, quin etiam & humanitati Iesu benignissimæ & sanctissimæ, cum deberent credere doctrinæ, cum deberent in fide roborari miraculis: audi quid dicunt: Vnde huic hæc omnia? O bellus rudiores homines cum sic loquimini, Vnde huic hæc omnia? si vobis videtur, non posse humanitatem talem sapientiam & potentiam habere, quare vobis metipsis non respondetis? dicentes è cælo. Certum enim est si non à terra, ergo a cælo? Si a cælo a Deo utique: si à Deo quare non creditis euangelio? Illi admirabantur in doctrina eius, & nos admiramur in incredulitate eorum. Vide quantum malum generet in homine, praua conditio & corrupta natura. Quemadmodum*

modum enim, si stomachus sit corruptis humoribus plenus, omnia quæ eduntur, quantūque bona sint, in malos conuertuntur humores: sic anima prauè affecta, etiam miraculis detrabit. Sic profecto isti dicunt: Quæ est sapiētia quæ data est illi, & virtutes tales quæ per manus eius efficiuntur? O adorāda doctrina, o veneranda miracula? quis est tam prauè affectus ex vobis, qui non suspicetur Deum & non alium posse esse, talium rerum operatorem? Ostupidi Nazaræi, & silicibus duriores, cū dicitis: Quæ est sapientia quæ data est illi? quare nō agnoscitis talem sapientiam, alium non posse nisi deum ipsum habere autorem. cum dicitis, & virtutes tales quæ per manus eius efficiuntur? non ne videtis, à solo Deo posse mortuos suscitari, leprosos subito mundari: à profluuio sanguinis, illam cui medici subuenire non poterant, solo tactu sanari: mortuam Iairi filiam ad vitam reuocari? Erudiuit Dominus apostolos suos, quanta passuri erant à Iudæis perfidis, erudiuit vtique in sua patria non multas posse operari virtutes: ita vt diceret: Vobis quidē oportebat primū loqui regnum A. 13.
 Dei, sed quoniam repulistis illud, indignos vos iudicastis æternæ vitæ: ideo cōuertimur ad gentes. Ferina horum durities Nazaræorum, vide quid dicāt: Mirabantur & dicebāt, vnde huic hæc sapientia, & virtutes quæ operātur per manus illius? Vnde quæso nisi de cælo? vnde nisi ab illo, in quem desiderant angeli prospicere? Iam consultum est apostolis ad duritiem Iudæorum perferendam, videre doctrinæ & miraculis domini, à compatriotis suis Nazaræis, sic detrabi, sic cōtradici. Non satis illis fuit doctrinam & miracula insectari, sed etiam diuinam personam ignominia afficere, quasi essent consanguinei eius mechanici, gēs sine sanguinis nobilitate. Propter hos tales beatus Matth. à genealogia nobilissimorum Abraham, Davidis & aliorum regum Israēl, texuit saluatoris lineam: & beatus Marcus ab altitudine Dei incepit dicens: Initium Euangelij Iesu Christi, filij Dei. Fabrum appellant, & filium fabri secundum Matth.

utrumque ergo dixerunt: nō ne hic est faber, & fabri filius? fa-
 ber utique erat Ioseph lignarius, nec ob hoc vituperandus. Pastor
 ouium fuit Rex ille David, de quo non modicum gloriantur Ius-
 dai. Melius est aliquem officium exercere, quā ociosum esse.
 De domino nunquā legimus artem aliquā exercuisse, cuius vita
 semper fuit in supremo cælo cōuersatio: filius Mariæ frater Ia-
 cobi, & Ioseph, & Iudæ & Simonis. Omnes hi quatuor fratres
 erāt, filij Mariæ Iacobi, quæ dicebatur Maria Cleophe, soror
 Deiparæ virginis Mariæ, quemadmodum & Salome, mater
 beati Iacobi & Ioannis, uxor Zebedæi, eiusdem virginis Ma-
 riæ etiam soror. Iam supra diximus, in scriptura omnes filios
 sororum, seu fratrum fratres dici: sic dixit Abraham Loth esse
 fratrem suum, qui erat filius fratris sui, & Saram sororem suā,
 quæ sua erat vxor: & Isaac Rebeccam vxorem, sororem suam,
 cum diuersaretur apud Abimelech. & Machabæ. lib. 1. cap. 2. Ius-
 dai alios omnes Iudæos dixerunt fratres, eo quōd vnius essent
 religionis & nationis. Dominus autem miratus horum durissimam
 hebetudinem, dicebat: Quia non est propheta sine honore,
 nisi in patria sua, & in domo sua, et in cognatione sua. Hoc
 est secundum communē successum. Cæterum, fortè altius dominus
 loquebatur, sciens omnia quæ ventura erant super eum in regio-
 ne Iudæorum, quæ erat sua patria, domus, & cognatio: prout
 dicit beatus Ioannes cap. 1. In propria venit, & sui eum non re-
 ceperunt. neque sine magno eorum periculo, prout vaticinatus est
 Daniel, cap. 9. dum de tempore aduentus, & mortis domini age-
 ret dicēs: Et non erit eius populus, qui eum negaturus est. Iudæo-
 rum utique dispersionem, & populorum vastationem prænun-
 tiās, eo quōd nō cognouerunt tempus visitationis suæ. Et non po-
 terat ibi virtutem vllam facere. Non est defectus ignis, si non
 ea facilitate comburit saxum, qua deuorat lignum, neque si diffi-
 cilius cōsumit ferrum, quā consumit fœnum, sed ex parte duris-
 simæ materiæ id contingere certissimum est. Sic utique diuinus

ignis Christi non adurebat nazaræos, quoniam saxa eorum cor-
 da, ferrea natura, nõ suscipiebant verborum domini calorẽ, neq̃
 ad miraculorum flammam liquefiebant. paucos infirmos curauit
 manibus impositis, quippe qui fideliter salutem postulabant.
 Mirabatur humana natura Christi, secundum partem illam
 inferiorẽ qua edebat, dormiebat, & cætera naturæ officia exer-
 cebat, tantam hominum incredulitatem, illisque tanquam deo
 resistantibus relictis, circũibat alia castella, non ociosè sed docens.
 Cui cum patre & spiritu Sancto, est honor, gloria & imperium,
 in æternum Amen.

TRACTATUS. II.

In cap. V I. beati Marci.

T vocauit duodecim, & cœpit eos mittere bi-
 nos, & dabat illis potestatem spirituum im-
 mundorum. Et præcepit illis, ne quid tollerent
 in via, nisi virgam tantum: non peram, non pa-
 nem, neque in zona æs, sed calceatos sandalijs, & ne indue-
 rentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocunque introieris
 tis in domum, illic manete, donec exeatis inde: & quicunque
 non receperint vos, nec audierint, exeuntes inde, excutite
 puluerem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeun-
 tes prædicabant, vt pœnitentiam agerent: & dæmonia mul-
 ta eijciebant, & vngebant oleo multos ægros, & sanabantur.
 Voluit dñs, se viuentem, apostolos incipere sui apostolatus officium,
 sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos vo-
 litans, vt illos instrueret quæ facturi erant. Præterea, vt viden-
 tes virtutes, quæ in Christi nomine faciebant, illo adhuc in terra
 cõmorante, firmam haberent spem, potiora in eius nomine post
 eius abscissum facturos, illo ad dexteram patris regnante: Quod
 ait: & dabat illis potestatem spirituum immundorum: se Re-
 gem æternum ostendit. Nempe quemadmodum Rex, mittens

in

in aliquam provinciam proregem vel prætorem, illi literis suis potestatem tribuit puniendi, & exterminandi latrones, homicidas & malefactores, se in hoc, Regem illius regni ostendens: sic dominus non literis, sed solo suo verbo hanc commisionem apostolis tradens, se superiorem spiritibus ostendit, quod argumentum est diuinitatis: Modum vitæ tenendum præscribit, quem nunc teneant, & quem post eius gloriosam ascensionem obseruent, quod in actibus apostolorum fecisse legimus: ab omni temporali scilicet sollicitudine omnino vult esse alienos, circa vnum solummodo esse sollicitos, hoc est, animarum salutem. Ideo nec virgam potestatis, quam scribæ & legis doctores manu gestabant, vt eorum doctoratus, his agnoscerentur insignibus, gestare permittit: Nec enim baculum prohibet: & sic accipiendum est illud quod dicitur Matth. 10. Neq; virgam, hoc est doctorale signum. hic dicit Marcus, nisi virgam tantum, hoc est baculum ad viæ subleuamen: non peram, non panem, non pecuniam, neque calciamenta secundum Matth. nisi sandalia secundum Mar. itaque vtrumque dixisse dominum perspicuum est. Cum enim dicit Matth. non calciamenta, exceptis sandalijs intelligendum est: legeda itaq; est vtriusq; Euangelistæ sic sententia: neq; calciamenta, sed calceatos sandalijs: & ne induerentur duabus tunicis: vna tunica pro vestimento completo accipiendum est. Non enim diceret Ioannes. 13. dominum deposuisse vestimenta sua ad lauandos discipulorum pedes, nisi vna tunica indueretur & alia de super, in super & palio, quando non dixit: deposuit vestimentum suum, sed vestimenta sua. Absurdum sanè esset pedes discipulorum nudum lauare. Depositis itaq; vestimentis, adhuc dñs tunica interiori amiciebatur, quod oēs Euangelistæ confirmant, dū in passione dñi asserunt, milites diuisisse vestimenta eius, & super tunicam inconsutilem misisse sortem. Omnem sollicitudinē voluit dñs à cordibus apostolorum remouere, prout apostolus Petrus dicit: Omnem sollicitudinē vestram proicietes in eum, quoniā ipsi est cura de vobis. Sollicitudo namq; præsentis vitæ

vitæ corda prædicantium perturbat, & minuitur sollicitudo sa-
 lutis animarum, dum de terrenis est prædicantibus cogitatio: neq̃
 nostris temporibus parum nocet, quinimo & nimis: dum enim
 prædicator verbi Dei proprijs est intentus commodis, minor illi
 cura est de aliena salute. Non mutare hospitium præcipitur, ne
 leuitatis arguantur, & primus qui eos recipit hospes scandalize-
 tur, dum eius hospitium repudiatur, & sic fructus animarum mi-
 nuatur: Pulverem excutiendum à pedibus iubetur illorum qui
 non receperint verbum, in testimonium incredulitatis eorum, &
 vt nouerint etiam infidelium nec pulverem esse retinendū, in te-
 stimonium utiq̃ horreni supplitij, quod de infidelibus sumpturus
 est Deus, ideo additur: in testimonium illis. Et exeuntes
 prædicabant vt pœnitentiã agerent. Nota totius Iudææ cor-
 ruptionem, paucis aliquibus sanctis exceptis. Incipit Ioãnes præ-
 dicare: pœnitentiã agite, appropinquabit enim regnum cœlorum
 Matth. 3. Incipit dominus prædicare: pœnitentiã agite, appro-
 pinquabit enim regnum cœlorum. missi apostoli ad prædicandū,
 incipiunt, pœnitentiã agite: Ex quo certissimum redditur, mag-
 nam peccatorum molem illo tempore, occupasse Iudæos. Dæmo-
 nia multa eijciebant, vt miraculis roborarētur in fide, & multos
 egros oleo vngebant, & sanabantur: quod & si non legatur, do-
 mino prædicente hoc facere arbitramur (noua siquidē res, & no-
 uæ rei nouus sanitatis effectus) sanabantur nempe ægroti vncti,
 hocq̃ à domino processisse non ab re existimatur. Hic iam extres-
 mæ vnctionis sacræ effectum, quem postea beatus Iacobus pro-
 nuntiauit attende: Et alleuiabit eum dominus, inquit, scilicet in-
 firmum inunctum. In anima autem effectum quem facit vnctio
 dicit: Et si in peccatis sit, remittentur ei. Ecce apostolica præ-
 dicationis effectus in Iudæa, ecce prædicantium præscripta vi-
 ta, ecce euangelicæ legis perfectissima disciplina. tales oportet
 esse præcones Christi, tales legis euangelicæ annuntiatores, ta-
 les pœnitentiæ agenda declamatores, ipsa per se præcepta
 præ

prædicatoribus data, legis perfectionem ostendunt. Quis enim alius talem præscripsit suis militibus normam? quis alius talem rationem viuendi præcepit, nisi Christus dominus verus Deus? vnctus siquidem oleo lætitiæ præ consortibus suis. Legem immaculatam condidit figurarum veterum, legem & prophetarum impletiuam: legem vtique animas conuertentem, lucidam & oculos peccatorum illuminantem. Talis lex, tales annunciatores exigit. Caueant igitur qui paucis, & vtinam non multis peccatis tenentur, sibi euangelicæ legis prædicationis officium impudenter vsurpare, hi quippe amplius accipient iudicium. quemadmodum & sinceri verbi prædicatores abundantius, & maius præmium, gratia domini nostri Iesu Christi, qui cum patre & spiritu sancto viuunt & regnat, in æternū. Amen.

TRACTATUS. III.

In cap. V I. beati Marci.

H audiuit rex Herodes (manifestum enim factū est nomen eius) & dicebat: Quia Ioannes Baptista resurrexit à mortuis: & propterea virtutes operantur in illo. Alij autem dicebant: Quia Elias est. Alij vero dicebāt: Quia propheta est, quasi vnus ex prophetis. Quo audito, Herodes ait: Quem ego decollauī Ioannem, hic à mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit, ac tenuit Ioannem, & vinxit eum in carcere, propter Herodiam vxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam. Dicebat enim Ioannes Herodi: Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Herodias autē insidiabatur illi, & volebat occidere eum, nec poterat. Herodes autem metuebat Ioannem, sciens eum virū iustum, & sanctū: & custodiebat eum, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat. Et cum dies opportunus accidisset, Herodes natalis sui cœnam fecit principibus, & tribunis, & primis Galilææ. Cumq; introisset filia Herodiadis, & saltasset, & placuisset Herodi, simulque recumbenti

bentibus, Rex ait puellæ: Pete à me quod vis & dabo tibi: & iuravit illi: Quia quicquid petieris, dabo tibi, licet dimidium regni mei. Quæ cum exisset, dixit matri suæ: Quid petam? at illa dixit: Caput Ioannis Baptiste. Cumque introisset statim cum festinatione ad Regem, petiuit dicens: volo ut protinus des mihi in disco caput Ioannis Baptistæ. Et contristatus est Rex. Propter iusiurandum, & propter simul discumbentes noluit eam contristare, sed misso spiculatore, præcepit afferi caput eius in disco, & decollauit eum in carcere. Et attulit caput eius in disco, & dedit illud puellæ: & puella dedit matri suæ. Quo audito, discipuli eius venerunt, & tulerunt corpus eius, & posuerunt illud in monumento. *Cōfitemur Herodes resurrectionem corporum, & vitam post resurrectionem præstantiorem futuram, Deo gratias: testimonium habemus resurrectionis futuræ, etiam ab Herode, qui sequebatur pharisæorum, & omnium verorum Iudæorum sententiam. Omnes enim uero veri Iudæi, per legem resurrectionem futuram fatebantur, nunc non noui cuius sint sententiæ, qui tantum aberrauerunt à Christo, non mirum si forte errent à resurrectione futura per Christum. sed quoniam cum illis hunc articulum non discussi, non affirmo quid nunc sentiant: quanquam cum iam non sint veri sed falsi Iudæi, non multum ab eorum perfidia aberramus, suspicantes nihil ipsos de resurrectione credere: tot opiniones iactabantur de Christo, quoniam veritatem & tempus aduentus eius nolabant discutere Iudæi. Herodis uero hæc fuit opinio, Joannem scilicet surrexisse à mortuis, quem ipse decollauerat: meminit suæ iniustitiæ. Peccata enim uero graua, vermes sunt rodentes conscientiam, quod maxime habet homicidium: hac occasione beatus Marcus ipsam Herodis feritatem, & Joannis mortem narrauit, de qua Matth. xiiij. diximus. Nihilominus tamen hic tria annotabimus: ex Dei parte permissionem: hominis Herodis crudelitatem & iniustitiam: ex parte Joannis, veritatis*

& salutis animarum zelum. Ex parte Dei considerata venit,
 iustorum in hoc seculo pia seueritas. Quoniam, ut dicit beatus
 Petrus, tempus est ut incipiat iudicium à domo Dei: si autem pri-
 mum à nobis: quis finis eorum qui non credunt dei euangelio? Et
 si iustus quidem vix saluabitur, impius & peccator ubi parebunt?
 prima Petri. 4. Itaque & hi qui patiuntur secundum voluntatem
 Dei, fideli creatori comēdent animas suas in benefactis. Et apo-
 stolus Paulus de filiis inquit: Castigat Deus omnem filium quem
 recipit: Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt
 omnes: ergo adulteri & non filij estis, Hæbr. 12. Quam porro ra-
 tionem huius diuini cōsiliij asserre possumus, illā utique primam
 arbitror, sic diuinam hoc disponere voluntatem, quæ semper summa
 ratio est. Cæterum possumus dicere, cum peccatum primi parentis
 in inobediencia fuerit, summā in hominibus illam esse virtutē,
 si pro obedientia præceptorum Dei, ipsam cum sanguine vitam
 finiant. Ille pro esu vnius pomi, & pro voluntate suæ vxoris
 captanda, Dei mandatum transgressus est: nos pro obseruatio-
 ne mandatorum Dei, ne ab eius obedientia discedamus, pa-
 triam, parentes, cognatos, substantiam, & ipsam propriam vi-
 tam, si opus est, exponamus. Hinc est quod cum posset tot vir-
 tutes enarrare beatus Paulus de Christo, propter quas maxi-
 mam meruit exaltationem, tantum obedientiam commemorat
 ad Philippē. 2. dicens: Humiliauit semetipsum, factus obediens
 vsque ad mortem, mortem autem crucis: propter quod & Deus
 exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen.
 Flagellis igitur præsentis vitæ Dominus suos purgat, erudit &
 coronat. purgat, qui si non habent quid purgent, ut beatus Ioā-
 nes, habent qua erudiantur obedienciā, scientes quantæ aestima-
 tionis sit Deus, & quantum debent eorum præcepta comēda-
 ri, & obseruari, pro cuius honore, & pro quorum obseruatio-
 ne etiam ipsa vita pro nihilo pendenda est. Quod Joannem
 libenter audiebat Herodes, & eo audito multa faciebat: peccato-
 rum

torum maiorum conditio est, audire verbum Dei, aliqua bona opera facere, dummodo peccatū quo tenentur non tangas. Hi similes sunt illis qui aliquod membrum cassatum habent, omnia alia membra libenter tangenda offerunt, si vero confractum membrum tangas, magno clamore vociferantur. quod non sine magna demonis astutia fieri certissimum est, ut dum homo virtutes aliquas agere experitur, existimet se posse saluari, cum pro vno peccato grauissimo quo tenetur ligatus, si non resipiscat, certam eius, damnationem demon expectet: Quemadmodum qui ligatū vno compede habet seruum, liberam illi per ciuitatem deambulandi concedit facultatem, sciens illum a sua non posse fugere seruitute. Ceterum quid de Herode iudicem, tanta leuitate in tantam crudelitatem incidisse, prorsus ignoro! non desunt qui dicant, illum secretò consensisse Herodiadi, & eius consilio tragediam fuisse peractam: alij illum ignorasse euentum promissionis, puellæ saltatrici factæ affirmant. quicquid sit, non possumus hominem rationalem, tantæ leuitatis & crudelitatis non dānare. Vide quid faciat inordinatus filiorum amor? saltat puella, adulter filiam ex adulterio susceptā ita diligit, ut iuret quicquid petierit se facturum? rem detestabilē postulat maledicta proles, annuit pater, & precipit angelicū virum baptistā in carcere decollari, & caput in disco positū, tanquā escā puellæ manibus matri offerendū tradi. Nulli rei est apponendus amor sine mensura, quod ut rectius explicemus, nihil est diligendum quod nō diligatur propter Deū: Tunc enim securè amamus, dum citra Deum suos habet dilectio terminos. Ioannes ipse totius virtutis & sanctitatis specimen, de quo tanta saluator præconia turbis nūtiavit, de quo tāta cecinerunt prophetae, traditur adulteræ, caput eius amputatur in carcere, datur in disco: quāta patiētia, quanta Dei obedientia, ne ille truculētus & sordidissimus Herodes, Dei trāsgrederetur mandatum, retinens vxorem Philippi fratris sui viuentis, Ioannes capitis abscisionem tolerauerit, ex eius vita penē angelica ostenditur.

Exi-

Existimabat profectò cum esset in carcere rei futuræ euentum, & qui dixerat de Christo: Illum oportet crescere, me autem minui, Ioannis. 3. Discipulos ad dominũ destinauit, consulens illis vt ex responso domini, illũ agnoscerent & sequerentur, Matth. 11. Itaque ex parte sua Deus noster, sanctis suis dũ patiũtur maior premium parat: & illis se tanquam patrem ostendit, ex parte nostra debitam Deo & eius mandatis obedientiam dum patimur præstamus, vt possimus cum illo regnare. Cui laus, honor, potestas, gloria & imperium permanet, in secula seculorum. Amen.

TRACTATUS. IIII.

In cap. VI. beati Marci.

HT conuenientes apostoli ad Iesum, renuntiauerunt ei omnia, quæ egerant, & docuerant. Et ait illis: Venite seorsum in desertum locũ & requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant, & rediebant multi, & nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in nauim, abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi: & pedestres de omnibus ciuitatibus concurrerunt illuc, & præuenerunt eos. Et exiens, vidit turbam multam Iesus: & misertus est super eos, quia erant sicut oues non habentes pastorem, & cœpit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius, dicentes: Desertus est locus hic, & iam hora præterijt, dimitte illos, vt euntes in proximas villas, & viccos, emant sibi cibos, quos manducent. Et respondens, ait illis: Date illis manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denarijs panes, & dabimus illis manducare. Et dicit eis: Quot panes habetis? ite & videte. Et cum cognouissent, dicunt: Quinque, & duos pisces. Et præcepit illis, vt accumbere facerent omnes secundũ contubernia super viride phœnum. Et discubuerunt in partes per centenos, & quinquage-

nos. Et acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, intuens in coelum, benedixit, & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut poneret ante eos: & duos pisces diuisit omnibus. Et manducauerunt omnes, & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos, & de piscibus. Erant autem qui manducauerunt, quinque milia virorum. *Iustum est, negotiorum gestorum rationem dominis reddere, iustum & gratias ei, qui contulit reddere: hoc certe faciunt apostoli, tanquam grati, & tanquam veri Christi negotiatores, renuntiant ei omnia, quae fecerant & docuerant. Bene consulunt sibi verbi dei operatores, si omnia quae faciunt, quaeque docent referant Iesu: errare non potest qui sibi a sacra scriptura praescriptos terminos non transgreditur. Tunc enim vero illius vera & fructuosa erit doctrina, qui sibi referens nihil, pro omnibus gratias agat redemptori, confidatque quo magis Christo domino subiiciatur, maiorem se mercedem ab ipso accepturum. Ecce enim misericors & piissimus saluator, labori eorum compatiens ait: Venite seorsum in desertum locum, & requiescite pusillum. Nota autem eos, ut possint pusillum requiescere, abire in desertum locum praecipere dominum: non enim inter turbas, & secularem conuersationem requiescere possunt, quin etiam ut paruam quocumque te conferas, noueris requiem habere posse, ait pusillum: nullam sane nisi pusillam possumus in hac vita habere requiem. Foris pugna, inquit apostolus Paulus, intus timores. 2. Corinth. 7. Festinemus ergo illam ingredi requiem, ubi pax est, & plena requies. Tanta enim frequentia populi sequebatur dominum, ut neque spacium haberent manducandi. Ascendentes igitur in nauim abierunt in desertum locum: populus autem ex omnibus ciuitatibus, videlicet maritimis, pedestris circuiendo scilicet stagnum, praeuenit eos: magna deuotio turbae, sed maior miseratio domini, qui cum ut aliquantisper requiesceret, ipse & discipuli eius a labore transfretasset, non se abscondit, nec reijcit turbas, quinimo*

H uidens

videns turbam magnam, misertus eorum, qui erant tanquam oves non habentes pastorem: quoniam sacerdotes, suae auaritia deseruientes, de lacte & lana curam habebant, de animabus autem prorsus nullā: coepit tunc illos multa docere. Cum autem illis spirituale prandium dedisset, non oblitus est etiam pabulum corporale illis dare: vtrumque dominus fecit, animam & corpus: de vtroque proinde illi semper est cura. Iacta igitur super dominum curam tuam, & ipse te enutriet, psal. 54. & alibi psal. 39. Ego autem mendicus sum & pauper, dominus sollicitus est mei. Discipuli porro magistri pietatis æmulatores, dicunt domino: Desertus est locus hic, & iam hora præterijt, hora scilicet sumendi cibum, insuper locus desertus est: dimitte illos vt euntes in proximas villas & vicos emant sibi cibos. Tardior efficeretur hora, si ieiuni discessissent à domino, à quo nullus postulans ieiunus reuertitur. Semper enim illi qui sincero corde dominū sequitur, efficaciter subuenitur. Dominus autem ait illis: date illis manducare: Discipuli vero (quoniam de hac re, non ita frequenter facere miracula nouerant, & si iam aquam in vinum cōuersam in nuptijs (Ioan. 2) conspexerant, cuius si recordarentur poterant etiam credere, dominum posse fœnum lapidesque, & quicquid voluisset in panem conuertere) hæsitantes de remedio, dicunt: euntes emanus ducentis denarijs panes, & dabimus illis manducare, vt autē miraculum magis manifestum, in oculis discipulorum, quos dominus erudire volebat fieret, quærit: Quot panes habetis? dicunt ei: quinque, & duos pisces, tunc dominus nihil illis amplius loquutus, præcepit discumbere turbam, super viride fœnum secundum contubernia, per centenos & quinquagenos: & acceptis quinque panibus, & duobus piscibus, intuens in cælum benedixit, & fregit panes & dedit discipulis, & discipuli apposuerunt turbis: & saturati sunt. viri erant numero quinque millia, & collegerunt duodecim cophinos fragmentorum. Manus domini sabbaoth hæc fecit, multiplicauit

plicauit utique manibus suis, panes piscesque. Non enim acci-
 piendum est, in manibus discipulorum, vel manducantium mul-
 tiplicari, sed in manibus Christi, qui multiplicat in segetibus gra-
 na, multiplicatos hos panes fuisse. Admirabilis potentia, iam non
 relinquitur locus sequentibus Christum de cibo cogitandi, om-
 nem sollicitudinem amouit à cordibus nostris, hæc copiosa satu-
 ratio hominum, hæc miraculosa ciborum multiplicatio. Nec præ-
 termittenda est domini & discipulorum frugalitas, qui pro ali-
 mento tantummodo secum ferebant rudem panem, quem beatus
 Ioannes dicit hordeaceum, & duos pisces: nulla de vino, nec de
 oleo fit mentio, ut verbi Dei prædicatores nouerint, quod illis da-
 tur sumere: scriptum est enim, manducate quæ apponuntur vo-
 bis: cum autem non habent, paucis esse contentos. Cum igitur Chri-
 stus suam imponit manum, plus superat quam apponitur: habes-
 bant tantum apostoli quinque panes, nunc autem habent duode-
 cim cophinos fragmentorum panis plenos. Quod autem dominus
 oculos leuat in cælum, cum panes distribuit, docet omnes, quotquot
 sunt distributores panis, siue ecclesiasticos, siue seculares, non af-
 fectione carnali distribuere beneficia & officia, sed semper oculos
 in cælum habere fixos, cum bona distribuunt. Benedixit etiam
 ut doceat nos, semper cum benedictione & gratiarum actione,
 panem frangere: multiplicantur panes, ut qui pauperibus eleemo-
 synas distribuunt, cognoscant, id quod amore Christi tribuitur, non
 minui sed multiplicari. Bonum igitur est confidere in domino,
 quam confidere in homine: Bonum est sperare in domino quam
 sperare in principibus. Lætissima reor reuerteretur turba, videns
 tantam in illo, quem sequebatur potentiam, unde facile si ocu-
 los haberet non lipposos, poterat diuinitatem cogitare illius, in cui-
 us manibus insolitam videbat potentiam. Ioan. 6. ait illos di-
 xisse: Quia hic est verè propheta, qui venturus est in mundum.
 Si illum prophetam magnum (de quo Moyses prædixerat: Pro-
 phetam suscitabit Deus, illum sicut me audietis) intelligerent,

recte utique cogitarent, & iam proximè ad cogitationem diuinitatis Jesu accederent: qui semper cum patre & spiritu sancto manens, benedicitur & glorificatur ab omnibus sanctis, in secula seculorum. Amen.

TRACTATUS. V.

In cap. VI. beati

Marci.

Statim coëgit discipulos suos ascendere nauim, ut præcederent eum transfretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cum sero esset, erat nauis in medio mari, & ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis) & circa quartam vigiliam noctis venit ad eos, ambulans supra mare, & volebat præterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem supra mare, putauerunt phantasma esse, & exclamauerunt. Omnes enim viderunt eum, & conturbati sunt. Et statim loquutus est cum eis, & dixit eis: Confidite: ego sum, nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus. Et plus magis intra se stupebant: non enim intellexerunt de panibus, erat enim cor eorum obcæcatum. Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth, & applicuerunt. Cumque egressi essent de naui, continuo cognouerunt eum: & percurrentes vniuersam regionem illam, coeperunt in grabatis eos qui se male habebant, circumferre, vbi audiebant eum esse. Et quocumque introibat in vicus, vel in villas, aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos: & deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent: & quotquot tangebant eum, salui fiebant. *Recedere discipulos dominus iubet, dum ipse turbas dimittit, ut solus possit*

possit orationi vacare. A conuersatione spirituali amicorum, aliquid
 quandiu recedendum est, vt locus quietior orationi relinquatur:
 Apostolos etiam à carnis præsentia domini aliquando, omnino
 separādos post eius ad patrem ascensum, instruere oportet. Quid
 etiam possint viribus suis, quidue domino præsente ostenditur,
 cum semper siue dominus dormiat super ceruical in puppi, siue
 absens sit tempestas oriatur, sine Christi præsentia omnia per-
 turbationibus concutiuntur: quod ipse melius nobis nostram fra-
 gilitatem cognoscens, ad cœlum iam ascensurus *Matth. ultimo*
 dixit: Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad con-
 sumationem seculi. Vide laborantem ecclesiam in apostolis, qui
 remigando laborant, vt possint vincere remis ventorum vim, sed
 fieri non potest, nisi Iesus ipse ascendat in nauiculam. Ut cognos-
 cas officium ecclesiæ esse remigare, officium præpositorum remis
 vento resistere, tranquillitas fit adueniente Christo, Erat enim
 inquit, ventus contrarius eis. hic est apostolorum & præposito-
 rum labor, contra vim ventorum remigare, vt nauicula tranquilla-
 titatem obtineat. Ventum contrarium vitam hominum super-
 borum existimo, iuxta illud *Iob. 7.* Memento mei domine, quia
 ventus est vita mea: ipsa vita vêtus est. Tunc enim excitatur vêtus
 contrarius ecclesiæ, cū à superbia inflatur, superborū hæreticorum,
 & prauè viuentium hominum superba mens: de quibus
Hier. 2. ait: In desiderio animæ suæ, attraxit ventum. & *Osee.*
12. Ephraim pascit ventum. Iam igitur ecclesia in apostolis erudie-
 batur, iam illi contrarius ventus hæreticorum, & superborum
 hominum ostendebatur in aquis, quos vsq; in quartam noctis vi-
 giliam est passura, hoc est vsquè in finem seculi: sed oportet remis-
 gare semper & non quiescere. Non enim legimus apostolos
 obdormisse nunc in naui, sed remigasse, vt ad tranquillum possent
 portum peruenire, & in secura statione nauiculam collocare. Vni-
 cuique nostrum etiam necessarium est, corporis nauiculam gub-
 bernare, vt possimus nostras saluare animas: habemus namque

ventos contrarios sensus ipsos videlicet nostros; & quod periculosissimum est, ipse quo viuimus cibus & potus, si immoderate sumuntur, magnam ventorum excitant tempestatem: superbit namque caro ipsa aduersus spiritum, & quod illi tanquam baculum quo sustineatur damus, ipsa in gladium ad perdendam animam conuertit nisi cibo & potu temperate vtatur. Illudamus igitur illam, qua solet vti contra animam sensibus, & eisdem nos sensibus, pro remis viriliter vtentes, ventorum vim coercesamus: nihil amplius sensibus vtentes, quam quantum ratio & fides vtendum docet: veniet enim Christus, qui a suis laborantibus non recedit, ambulans supra tentationum fluctus, & tranquillū reddet ac pacatum, mundi & carnis diabolique concitatum mare. Diximus in principio, beatum Marcum beatissimi Petri discipulum fuisse, ab illoque accepisse quod nobis tradidit Euangelium: hoc dixerim, eo quod in hac eadem tempestate, cum existimarent dominum super mare ambulantem phantasma esse discipuli, clamauerunt praetimore, & tunc dominus loquutus est eis, dicens: Confidite: Ego sum: Nolite timere. Hic omittit beatus Marcus illud, quod beatus Petrus dixit: Domine si tu es, iube me venire ad te super aquas: & dominus dixit illi: Veni. & ambulabat Petrus vna cum domino super aquas: Hac omnia omissa videntur ob beati Petri modestiam, qui forte noluit ut hac de se dicerentur in illo, quod discipulus suus scribebat Euangelio. quemadmodum & illud reticuit beatus Marcus, cum Petrus responderet quarenti domino: Quem dicunt homines esse filium hominis? Tu es Christus filius Dei viui. Quod dominus Petro respondit (Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in caelis est: & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, & portae inferi non praeualebunt aduersus eam: & tibi dabo clauis regni caelorum, & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in caelis, & quodcunque solueris super

terram

terram, erit solutum & in caelo) per hæc verba summum ponti-
 ficatum, & prælaturam super vniuersum mundum illi spopon-
 dit. Sic nunc, quoniam inditium prælaturæ, præ cæteris aposto-
 lis fuit deambulatio super mare cum domino, quod nulli aliorum
 apostolorum concessum fuit, beatus Marcus consultò omisit. Illud
 autem quod infra cap. 8. in Petri obiurgationem fit, videlicet
 cum dominus illi dixit, vade retro me satana, copiose narratur
 à Marco. Sic & beatus Ioannes, quotiescunque necessarium
 fuit dicere discipulum quem diligebat Iesus, nomen ipse suum
 celauit. hæc est humilitas sanctorum, defectus suos manifestare,
 virtutes vero abscondere. Ascendit igitur dominus nauim, & ces-
 sauit ventus, & plus magis intra se stupebant: non enim intelle-
 xerant de panibus: ita rudi erant, vt illam tam apertam panis
 multiplicationem, à diuina manare virtutenon cognoscerent, sed
 iam quieto mari ad se reuersi, inquit beatus Math. cap. 14: vene-
 runt ad eum, & adorauerunt eum, dicentes: Vere filius Dei es.
 Itaque primo obstupuerunt, quemadmodum neque de panibus in-
 tellexerunt, iam iam stupore sublato, in se reuersi adorauerunt
 dicentes: Vere filius Dei es. Veniunt in terram Genasar, vbi
 dominus legionem illam demonum ab homine, qui in monumen-
 tis habebat domicilium procul repulerat: & vt cognouerunt
 eum, notum fecerunt in omni illa regione. Non enim silere debe-
 mus, sed omnibus amicis, propinquis, ciuibus & conterraneis an-
 nuntiare Christum, sic vt isti Genasariti notum fecerunt in tota
 sua prouincia, dominum adesse. Auditores verò, non segnes esse
 oportet, sed cum istis concurrere, vbi possint Iesum videre, &
 omnes infirmos secum afferre, quotquot rescuerint in aliquo esse
 peccato, dum præsul visitat oues Christi sibi commissas, adducere
 eos, hoc est detegere prælato hæreticos & schismaticos, malefi-
 cos, & quotquot sunt in aliquo publico peccato mortali: vt odia
 & inimicitie componi possint, & cætera peccata extirpari. Et
 quotquot simbriam vestimenti eius tangebant, salutem continuo

TRACTATUS. I.

In cap. VII. beati Marci.

T conuenerunt ad eum pharisæi, & quidam de scribis, venientes ab Hierosolymis: Et cum vidissent quosdam, ex discipulis eius communibus manibus (id est, nō lotis) manducare panes, vituperauerūt. Pharisæi enim, & omnes Iudæi, nisi crebrō lauerint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: & à foro venientes, nisi baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis seruare, baptismata calicū, & vrceorum & æramentorum, & lectorum. Et interrogabāt eum pharisæi & scribæ: Quare discipuli tui nō ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducāt panem? At ille respondens, dixit eis: Bene prophetauit Esa. de vobis hypocritis, sicut scriptum est: *Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longē est à me: In ualuum autem me colunt, docentes doctrinas, & præcepta hominum. Relinquentes enim mādatū Dei, tenetis traditiones hominum, baptismata vrceorum, & calicum, & alia similia his facitis multa.* Et dicebat illis: Bene irritum fecistis præceptum Dei, ut traditionem uestram seruetis. Moyses enim dixit: Honora patrem tuum, & matrem tuam: & Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Vos autē dicitis: si dixerit homo patri vel matri Corban (quod est donum) quodcunque ex me tibi proderit: & ultra non dimittitis eum quicquā facere patri suo, aut matri, rescindentes verbū Dei per traditionem uestram, quam tradidistis. Et similia huiusmodi multa facitis? *Non omnes, qui Christum dominum sequuntur, piē id faciunt: sequuntur discipuli magistrū, sequuntur turbæ benefactorē qui oēs egrotos eorū sanabat, sequuntur pharisæi & scribæ, quem amu-*
labant

Esa. 49.

labantur, ut possent illum in aliquo arguere, in aliquo accusare. Non dubium est quin, non omnes qui hodie in ecclesia videntur exterius sequi Christum, bono id animo faciant, alioquin cessarent hypocritæ, cessarent pseudochristiani, qui usque in finem in area ecclesiæ tanquam stipulæ mixtæ tritico permanebunt, quod optimè comprobatur, cum hi pharisæi & scribæ ab Hierosolymis venientes, nihil aliud quærant, quàm Christum si possent arguere. Videntes autem quod discipuli eius, non lotis prius manibus panem sumebant, vituperauerunt: ipsi vero non legem diuinitus Moysi traditam, sed sui capitis sensum sequentes, multa baptismata statuerunt, nec tantum vituperauerunt, sed & Christum dominum arguerunt, dicentes: Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? at ille, vaticinium Esa. 49. opposuit eis, dicēs: Bene prophetauit Esa. de vobis hypocritis, dicens: Populus hic labijs me honorat, cor autē eorū longè est à me. Hoc propriū est hypocritarum, labijs & exterioribus signis Deū colere, cū cor eorū ab ipso longè sit: nouū diaboli portentū, non aliter ac si in arbore ramos, foliaq; consistere absq; radice videres, cū cor omnium bonorum sit radix. Isti Deū labijs cōfiteantur, corde autem nihil minus cogitant: iuxta illud apostoli Pauli ad Titū. 1. Verbis confitētur se nosse Deum, factis autem negāt. Inuanum quærunť dominum hi quorum os aliud, aliud cor loquitur: mendaces certē sunt, & cum mendacibus punientur, dicente propheta: Perdes omnes qui loquuntur mendacium. & alibi: Ipsi vero inuanum quæsierunt animā meam: introibunt in inferiora terræ, partes vulpium erunt. Vulpes animal est versipelle, igne venatores ipsam à fouea exire cogunt, & sic à canibus capitur. hypocritæ fictione cordis latentes, igne diabolo capiendi tradentur. Notandum est propter hæreticos, dominum hic nō abominari hominum traditiones, si secundum Dei legem præscribantur, & secundum etiam temporum rationem: sed damnat contra Dei

Dei legem fieri traditiones, & illas è contrario legis Dei obseruari, nempe apostolus Paulus, & ipsi beatissimi apostoli multa obseruanda tradiderunt, prout ipse fatetur 1. Corinth. II. Cetera cū venero disponā. & ibi: Nos talem consuetudinem non habemus, neque ecclesia Dei. & ad Thessalo. 2. cap. 2. Itaque fratres stete, & tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. & cap. 3. Denuntiamus autem vobis fratres in nomine domini nostri Iesu Christi, vt subtrahatis vos, ab omni fratre ambulante inordinate, & non secundum traditionem, quam acceperunt à nobis. quod ipse Paulus in omni loco docebat, prout habetur Actuum. xvj. Cum autem pertransissent ciuitates, tradebant eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab apostolis & senioribus, qui erant Hierosolymis. Phariseis verò relinquentibus mandata Dei, dicebat dominus: tenetis traditiones hominum. Deus enim uero præcepit honorari patrem & matrem: illi porrò dicebāt, & si pater indigeat, tu autem offerre sacerdotibus patre omisso non differas: dices tamen patri, tibi enim & quod ego offero proderit, hoc Corban significat: & multa his similia facitis. Omnia pharisæi & scribæ, in proprios vsus conuerterant, & contra Dei legem populum docebant: quinimò & adimplere traditiones auaras compellebant, implentes marsupia, legem vero Dei euacuantes. De horum monstrorum exitio vsque hodie, & vsque in finem testimonium perhibet dominus. Si volumus non errare, semper est necessarium Dei in omnibus consuetudinem attendere. Si vis nosse quantum Deo superbia sit abominabilis, & quid tibi superbo eueniet, interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi maiores tuos, & dicent tibi: quid superbo Adamo euenit: quid superbo turrim Babilonis adificantibus contigit: quid superbo Sauli accidit: Videbis profectò vnum à paradiso eiectum, alterum à regno expulsam: alios diuisos per vniuersum orbem, in maximam variarum linguarum confusionem incidisse. Si vis præterea cognoscere,

quid

quid tibi vitia carnis sectanti continget, vide quid factum sit in
 vniuerso terrarum orbe his qui se luxuriæ tradiderunt: non ne
 omnes diluio perierunt? utique. Si vis quod auaris & his qui
 nulla misericordia mouentur, flagellum immineat cognoscere, at-
 tende diuitem epulonem in infernum detrusum, guttulam aque
 vnam exposcentem, quæ vsque hodie negata est illi. Arrogantem,
 varum, & de sua eloquentia presumentem, lege Herodem
 Agryppam, actuum. 12. qui cum orationem haberet ad popu-
 lum, populo acclamante voces dei non hominis: subito consumptus
 à vermibus, vltimum emisit spiritum. Quid dicam de Moysse
 seruo domini? qui propter diffidentiam eliciendi à petra aquam,
 nu. 20. audit continuo sententiam ipse & Aaron frater eius:
 Dixit què dominus ad Moysen & Aaron, quia non credid-
 istis mihi, vt sanctificaretis me coram filiis Israel, non introduce-
 tis hos populos in terram, quam dabo eis. Traditorem Iudam
 suspensum proprijs attende manibus, tu quisquis traditor es. qui
 peruersa consiliaris, vide Achitophelem. 1. Reg. 17. etiam proprijs
 manibus suspensum. Sic igitur fauentes bene nobis, in alienis
 periculis consulamus, nec vnquam contra Dei nostri legem quic-
 quam faciamus, ne ve duplici corde ad illum accedamus, quem ad-
 modum isti hypocritæ, scribæ & pharisæi, qui cum suis princi-
 pibus perierunt: nos autem per Christum dominum surreximus &
 erecti sumus, Cui cum patre & spiritu sancto, est honor, gloria
 & imperium, in secula seculorum Amen.

TRACTATUS. II.

In cap. VII. beati
Marci.

H T ADVOCANS iterum turbam dicebat illis: Audite me omnes & intelligite. Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare: sed quæ de homine procedunt, illa sunt quæ coinquinant hominem. Si quis habet aures audiendi, audiat. Et cum introisset in domum à turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis: Sic & vos imprudentes estis? non intelligitis, quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum coinquinare: quia non intrat in cor eius, sed in ventrem vadit, & in secessum exit, purgans omnes escas? dicebat autem: quoniam quæ de homine exeunt, illa coinquinant hominem. Ab intus enim de corde hominum, malæ cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritiæ, nequitia, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. Omnia hæc mala ab intus procedunt, & coinquinant hominem. Docuit dominus turbas, nec dicit Evangelista ibi adesse scribas & pharisæos, qui huic sermoni occasionem dederunt, illi obiurgati sunt, quia transgrediebantur Dei mandata, propter hominum traditiones. Populus docetur, cur illois manibus sumere panem non coinquinet hominem. Sunt qui non merentur lucem videre, sunt etiam qui non merentur bonos habere Reges, nec bonos sacerdotes, eritque qualis populus talis & sacerdos. Dabo tibi Regem in furore meo: & alibi. Qui regnare facit hominem hypocritam, propter peccata populi. Populus autem docetur, parabolicè tamen, discipulis quærentibus parabola aperitur.

Petis

Osæ. 4.
Osæ. 1.

Iob. 34.

Mat. 5.

Petite, inquit dominus, & accipietis, quærite & inuenietis,
 pulsate & aperietur vobis. Ex huius apertione parabola, habemus
 simplicem fornicationem ab adulterio separatam, & illam
 culpam esse mortalem: hoc dixerim propter hæreticos, qui à nobis
 exigunt locum scripturæ, in quo Christus dominus hæc expressit,
 quibus hunc apertissimum damus locum: De corde exeunt adul-
 teria, fornicationes. sufficeret illud: Qui viderit mulierem ad con-
 cupiscendum eam, iam mæchatus est in corde suo. Sed ne verbum
 mulier, ab ipsis ad viris coniunctas tantum referatur, contra li-
 teram & domini intentionem, hunc illis in eorum confusionem
 damus locum: De corde exeunt adulteria, fornicationes. quem sic
 repetit apostolus Paulus ad Hæbr. xij. Fornicatores autem
 & adulteros iudicabit Deus. Quòd autem dominus dicit, ab his
 quæ foris sunt neminem posse coinquinari, fideliter quemadmo-
 dum à domino dictum est, intelligi oportet: quoad hæc extrin-
 seca sunt, non coinquinant hominem, sed quoad tempore prohibi-
 bito accipiuntur, possunt coinquinare hominem, quoniam iam per
 contemptum, vel superbiam hoc facit homo, & sic à corde non
 optimè instructo, & inobedienti coinquinatur: vnde fit vt in-
 firmus cum obedientia, tempore prohibito carnem sumens, non
 coinquinetur, quoniam exterior esus non coinquinat hominem,
 sed cor inobediens coinquinat hominem non ieiunantem, vel pro-
 hibitas escas tempore ieiuniorum sumentem, alioquin inebriari
 licitum esset, quia exterius hauritur vinū, quod satis prohibitū est
 ab apostolo Paulo. Et nolite inebriari vino in quo est luxuria: qui
 certè discipulo suo Timotheo, modicū permisit gustare vinū pro-
 pter stomachū, & crebras eius infirmitates. Hæretici nisi se in-
 gurgitent, sitim extinguere se non existimant, contra Dei præce-
 ptum, & apostolum Paulum dicentem: Non in commestationi-
 bus & ebrietatibus, Ro. 13. prima Timo. 3. episcopum vult nō esse
 vinolentum: quod idem à diacono petit dicens: Diaconos similiter
 pudic

pueros, non bilingues, non multo vino deditos. Exposita hac parabola, dominus Inde surgens, abiit in fines Tyri & Sidonis: & ingressus domum, neminem voluit scire, & non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intrauit, & procidit ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum, ut dæmonium eijceret de filia eius. Qui dixit illi: sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. At illa respondit, & dicit illi: Vtique domine: nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. Et ait illi: propter hunc sermonem vade, exijt dæmonium à filia tua. Et cum abiisset domum, inuenit puellam iacentem supra lectum, & dæmonium exisse. Voluit dominus, domum ingressus neminem scire, nec potuit latere: humanitati dominus indulgebat, ut se verum hominem comprobaret lassatus tantis itineribus, tanto turbarum concursu, tanta impositione manuum: & quod maius est, tanta incredulitate scribarum & pharisæorum fastiditus, volebat tantisper requiescere: vel forte, quia illa gens Tyri & Sidonis, non colebat Deum, & quia per fines illorum transibat, latere volebat, nec potuit. Mulier namque Syrophœnissa. i. de Phœnitia Syriæ gentilis, ut audiuit de eo (quam beatus Mattheus Cananæam vocat) intrauit domum, nec tamen repellitur. exemplum dedit dominus apostolis, & eorum successoribus, si urgeat necessitas, etiam tempus quieti accommodatum, suis subditis esse concedendum: Quod autem beatus Marcus in domum mulierem introisse dicit, & ibi salutem postulasse, sic accipiendum est, & quod sequitur secundum Matth. 15. de clamore, & de concessione salutis filiae quam petebat, de intercessione apostolorum pro ea, de pane filiorum canibus non mittendo, & cætera quæ sequuntur, in via recedente dño à domo cõtigisse: quod beatus Marcus siluit, eo quòd coniungens processum petitionis factæ in via, his primis verbis quibus in domo salutem filiae postulauit, facilius ad

ad

ad narrationem miraculi, multis circumstantijs à domino per-
 patratum de surdo & muto posset transire. Fides huius mulieris,
 à domino valde cōmendatur: iam enim incipiebat populus quē
 non cognouit, seruire domino, in auditu auris obedire illi. fugiunt
 à fide Iudæi, sequuntur gentes: in cunabulis infantia saluatoris
 à magis adoratur: Centurio non se dignum arbitratur in sua reci-
 pere domo saluatore, sed credit si dicat, verbo puerum suum pri-
 stinæ posse sanitati restitui. Hæc mulier non quēadmodum lai-
 rus vt veniat rogat, & manum imponat puellæ, sed credit, domi-
 num absentē si velit, posse dæmoni imperare, & illū iussis parere
 & à filia discedere. Benedicta fides, fortis & constans, quæ ter
 repulsam patiens non frangitur, quinimo immobilis perseuerat;
 & dū canis appellatur, Utique domine respōdit, nam et catelli
 comedūt sub mēsa de micis puerorum. Cælos hæc humilis oratio
 fide robusta penetrauit, cui dominus, qui secundum diuinitatem
 vbique præsens aderat, secretò sine aliquo verbo præcepit Dæ-
 moni vexanti puellam recedere: quod & fecit dicēte domino mu-
 lieri: propter hūc sermonem vade, exijt dæmonium à filia tua.
 Cum autem venisset domum mulier inuenit puellam sanam. ni-
 mirum quisquis petitionem suam fide vera, & humilitate pro-
 funda ornauerit, quod pro salute animæ postulauerit, conseque-
 tur benignitate & misericordia domini nostri Iesu Christi: Cui
 cum patre & spiritu Sancto est honor, gloria, & imperium in se-
 cula seculorum. Amen.

Tra

TRACTATUS. III.

In cap. VII. beati Marci.

Titerum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum & mutum: & deprecabantur eum, ut imponeret illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: & expuens, tetigit linguam eius: & suspiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi: Epheta, quod est adaperire. Et statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur rectè, Et præcepit illis, ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant, & eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui. *Tot circumstantijs operatum à Domino miraculum, vsque modò non legimus: Archisynagogi filia sola apprehensione manus resuscitatur: dæmones solo iussu ab obsessis corporibus exhibant clamantes: quin etiam filia Cananææ absens curatur: surdus iste & mutus, à turba seorsum separatur, digitos dominus in auriculas mittit, sputo tangit linguam, suspicit in cœlum, gemit: eaque omnia non sine mysterio & doctrina fiunt à filio Dei. Hunc surdum & mutum, aliqui dicunt à dæmone esse possessum, sicut de alio legimus quem dæmon mutum & cæcum fecerat, Luc. xi. Pessimum utique dæmoniorum genus cum tacent: ideo dicunt hunc primi parentis figuram tenere, qui malè audiuit quod præceperat dominus, eius præceptum transgrediens, & peius respōdit dum se accusare deberet, culpam in mulierem reijciens: & addens etiam, quam dedisti mihi sociam. Possumus etiam populum Iudæorum per hunc surdum & mutum intelligere. dicere etiã licet peccatorum mutorum & surdorum, qui neque verbum Dei audiunt, nec volunt confiteri peccata sua, hunc typum habere. Vnde & hæretici negantes confessionem peccatorum, & nolentes audire ecclesiam, possunt*

I per

per hunc surdum & mutum intelligi. Christus vero dominus, qui omnia nouit, istos omnes fortasse mente conspiciens, vel aliquos ipsorum, Iudæos scilicet, hæreticos, mutos & surdos peccatores, ad hos sanandos, quorum hic typum gerebat, primò illum à turba seorsum separat: non enim intra turbam tumultuantem, potest sanari mutus & surdus peccator, necesse est secedat, & separetur à strepente populo, quatenus possit salutem consequi. Monendus igitur est omnis ille quem iam in peccatis torpentem ceruimus, ut separetur à praua conuersatione, & tumultu eorum, qui illum ad peccatum incitant, vel ne conuertatur retinent, aliàs non poterit perfectè sanari. Quemadmodum si quis inter spinas uolutaretur, minimè posset à uulneribus quibus est laceratus sanari, nisi illum prius à loco spinarum quibus pungitur extrahas: sic qui conuersationem illorum qui illum ad peccatum mouent, vel detinent, non separatur, ad veram pœnitentiam peragendam minimè potest deuenire. Hanc igitur à turba separationem semper memoria cõmendare debemus. Quisquis uelit à uinculo linguæ, & auris surditate sanari, digitos mittit dominus in aures eius: qui brachium, hoc est, potentia est patris. Fecit potentiam in brachio suo: nempe ut cognoscas à peccato non nisi Dei potentia hominem posse saluum fieri: tota namque vis hominis brachijs exercetur, sed nec brachium potest suam ostendere uirtutem, nisi per manũ, manus autem omnem vim motione digitorum exercet. Vide igitur quomodo dominus digitos mittens in aures huius surdi, potentiam suam nobis manifestat ad salutem peccatorum esse necessariam, sicut scriptum est: Perditio tua ex te Israël, tantummodo in me auxilium tuum. Osee. 13. & alibi, psal. 43. Non enim in gladio suo possiderunt terram, & brachium eorum non saluauit eos, sed dextera tua & brachium tuum. potentiam igitur fecit in brachio suo, dixit Deipara uirgo. Sputum in lingua quod è capite manat, nulli dubium est significare sapientiam, utrumque Christus dominus est, & patris sapientia & fortitudo. For-

titu-

titudine potuit ligare fortem dæmonem, & illum ab animabus
 fugare, ab obsessisque corporibus eijcere, & sic vasa eius & spo-
 lia diripere. sapientia, quæ vincit malitiam ne illum agnosceret
 se occultare, ut dum obijcit illi humanitatem passurā, à diuinita-
 te superaretur. Quòd dominus suspicit in cælum, omnem à Deo
 prouenire virtutem, & se Deo obedientissimū ostendit: Inge-
 nuit autem videns salutis nostræ difficultatem, quæ tanto indie-
 gebat auxilio, ut non posset nisi sapientia & Dei fortitudine
 perfici. In verbo autē imperatiuo dicēti, Epheta, quod est, ada-
 perire. Et statim solutum est vinculum linguæ eius, & loque-
 batur recte, & apertæ sunt aures eius: diuinitas Christi ostendi-
 tur, cum nō aliunde auxilium postularet, sed tanquā naturæ con-
 ditori illi soli datum esset posse illam reformare, sicut aurifex vas
 aureum quod fabricauit, facile si fiat tortuosum vel maculetur, in-
 pristinam reddit pulchritudinem. Præcepit eis ne cui dicerent:
 Apostolos & prædicatores verbi Dei, sanctosquē omnes suos
 docens, ne cum operarentur virtutes, & per eorum manus mira-
 cula fierent, hoc sibi ascriberēt, sed totam ad Deum laudem cum
 Paulo referrent: qui cum diceret: Plus omnibus laboraui, conti-
 nuò adiunxit, non ego sed gratia Dei mecum. & alibi, Regi se-
 culorum immortalis & inuisibili, soli Deo honor & gloria, in
 secula seculorum. Illi homines porrò quanto illis amplius præci-
 piebat, ne miraculum diuulgarent, eo amplius admirabantur &
 loquebantur, dicētes: bene omnia fecit: & surdos fecit audire,
 & mutos loqui: Nota quomodo eadem verba spiritus Sanctus
 per os horum populorum pronunciat in opere redemptionis no-
 stræ, quæ pronunciauit in principio de opere creationis mundi:
 ut sic utique ostendat, hunc qui operatur nostram reparatio-
 nem & salutem, id ipsum esse verbū, per quod in principio facta
 sunt omnia: Vidit inquit, Deus cuncta quæ fecerat, & erant
 valdè bona. & nunc populus clamat: Bene omnia fecit: utique
 bene omnia fecit, qui vidit cuncta quæ fecerat, & erant valde

bona. In hoc autem Deum nescientes confitentur, nempe de nullo alio potest dici: bene omnia fecit: nisi tantū de illo, qui solus absolute dici bonus potest, iuxta illud quod dominus dixit iuueni, qui illum magistrum bonum appellabat: Quid me dicis bonū? nemo bonus nisi solus Deus, qui cum Christum non crederet, Deum bonum ab illo dici dominus respuit. Sancti proculdubio qui bene multa faciunt, non à se, sed à Deo accipiunt hæc bona: proinde soli Christo dicitur bene omnia fecit, Qui cum patre & spiritu Sancto, viuit & regnat in æternum Amen.

TRACTATUS. IIII.

In cap. VII. beati Marci.

Estant tamen adhuc aliqua, de hoc miraculo adnotāda. Homo iste surdus & mutus, multis ceremonijs celebratis sanatur, in quo proculdubio infirmitatem mutorum & surdorum peccatorum grauissimam esse, opere dominus ostendit. Quemadmodum enim aliqui peccatores, quorum dæmon ora non claudit, nec aures obturat, loquuntur rectè de Deo: delectantur dum verba Dei audiunt: Isti profectò medium iter confectum habent, vt possint ad veram pœnitentiam peruenire: sicut homines qui permittunt sibi verba fieri de inobedientia à se proiecti filij, vel de pace componenda cum inimico, facile conciliantur: si autem nec ipsi loquuntur, nec permittunt alicui de hac re sibi verba facere, signum est utique indurati cordis, & non componendæ pacis. Itaque cum dæmon eum quem in peccato tenet relinquit, & verba Dei audire & de ipso etiam habere sermonem, signum est reconciliabilis peccatoris: si verò aures obturat peccantis, & ligat linguam quo nolit verba Dei audire, nec de ipso vnquam loquitur: quin etiam fastidit, dum audit alios loquentes salutis verba, hic surdus & mutus non nisi gemitu Christi, & in cœlum suspitione sanatur, sicut

Sicut qui incarceratos quos habet non permittit aliquem alloqui, sed secum claves serarum carceris portans abijt ne reperiri possit, signum illis tardè exeundi è carcere notissimum est, nisi fortè ad supplicium: sic utique homines quos dæmon postquam in carcerem peccatorum compedibus constrictos tenet, ne verbum Dei audiant, ne vè de eo loquantur, aurium & linguæ claves secum in infernum portans au fugit, signum est vel tarde illos è carcere exituros, vel ad supplicium æternum illos esse destinatos, nisi misericordia Dei adsit, & ipse mittens digitum in eorum aures, & sputum in linguam, sua virtute, suaque sapientia illos è carcere extrahat, iuxta illud quod scribitur psal. 160. Confiteantur domino misericordiæ eius & mirabilia eius filijs hominum, quia destruxit portas æreas, & vectes ferreos confregit: æreas portas intellige pertinacem peccatoris contradictionem, & vectes ferreos rebellionem. Sunt namque quatuor quæ faciunt in peccatore banc pertinaciam, contradictionem & rebellionem, vt sit surdus & mutus: Primū certè est errare in cognitione, fortis sera hæc, & clavis diabolica: quandoquidem peccator non cognoscit malum quod facit, imò reputat se non magnam rem, nec detestabilem facere cum peccat, & pro nihilo reputat vel iurare, vel inebriari, vel auarum seu incontinentem esse: & cum eius vitæ fætor aërem corrumpat, & multi scandalizentur in eo, ipse putorè suū nō sentit: similis illis qui in carcere inclusi, ex magna consuetudine carceris putorem non sentiunt, qui autem ad illos visitandi gratia accedunt, tolerare fætores non valent. Maximus prædicantis labor est, errorem in cognitione curare, cum siquidē vindicare iniuriam pro ratione receptum sit, contra domini præceptum, qui iubet non vindicare. congregare diuitias pro sapientia reputatur, cum dominus thesaurum in cælo congregandum prædicet: honores, dignitates, ambitiosissimè quærere virtuti ascribitur, cum dominus humilitatem sectandam moneat. Cum tot errores in cognitione dæmon in mundo seminauerit, quid aliud

dicendum erit, quàm quod dominus in Euangelio dixit? O quàm difficile est confidentibus in pecunijs saluari. Secunda causa nostræ pertinaciæ & rebellionis est, difficultas in operando, quæ satis ostenditur ex prima: dum enim quis errorem habet in cognitione, nulli mirum illum difficile bona operari, cum illud sit contra id, quod errore cognitionis concepit, potest de his dici quod David spiritu Sancto præueniente dixit: Concepit dolorem & peperit iniquitatem. Qui errat in cognitione, maximam difficultatem ad bene operandum sentit, resistente cognitione fallace, opposita virtutis operationi. Tertia pertinaciæ & rebellionis causa est, spiritualia fastidire, sic habere animæ palatum à peccatorum humoribus corruptum, ut spiritualia non solum non gustet, sed fastidiat, longaque illi videatur omnis celebratio missarum, omne diuinum officium velit summa celeritate finiri, omnem reputet verbi Dei concionem prolixam, nihil fit in rebus diuinis quod illi sapiat: hæc est rebellionis & pertinaciæ maxima & nimis periculosa conditio, quibus medicamentis tales curandi sunt, quibus vè alimentis, ne omnino deficient alendi, nouit Deus. Quarta causa est maiorum corruptio: sequitur namque plebs dominum suum, qui si contaminetur, & rebellis pertinaxque fiat Deo & ecclesiæ, hæreticus, vel schismaticus, vel publicus peccator, plebs rudis sequitur dominum suum: Quæadmodum enim, si nauis gubernator erret, omnes periclitantur qui sunt in nauis: sic enim uerò principe errante, periclitatur Respublica: ad nutum Regis inquit sapiens, totus componitur orbis. Hæc quatuor, rebellionis & pertinaciæ animorum sunt causæ, hæc homines mutos surdosque faciunt, ad quos sanandos necesse est diuina potentia quæ in auriculas digitos immittat, diuina sapientia, quæ linguam salua tangat, diuina misericordia quæ gemere faciat, & oculos in cælum leuare, ut seorsum à turbarum strepitu possint sanari. Multi hic adiungunt quæstionem, quare scilicet dominus præcepit huic plebi ut taceret, quã nouerat non facturam: facile illis respon

respondetur, quia dominus pro discipulorum & plebis exemplo
 praecepit ut tacerent, ut nos doceret exemplo gloriam non captare
 dum benefacimus, populorum: Alij dubitant an populus iste peccauerit,
 faciens contra id quod dominus praecipiebat, respondetur
 etiam quod non: quoniam populus humilitatem domini cognosca-
 cens non ut non obediret clamabat, bene omnia fecit, sed quemadmo-
 dum Christus dominus ex humilitate hoc dixit ut tacerent, po-
 pulus non ex contemptu praecepti, sed ex magno deuotionis feruore,
 se non potuit continere, videns mirabilia Christi, quin in eius
 irrueret laudem, & clamaret: bene omnia fecit & surdos fecit au-
 dire & mutos loqui. Considera etiam, non sine Dei nutu hoc fecisse tur-
 bam, cum hoc miraculum esset vnum ex consignatis per Esa. pro-
 phetam futurum in aduentu Messiae, Tunc saliet sicut ceruus
 claudus, & aperta erit lingua mutorum, tunc aures surdorum
 patebunt. per Christum scilicet dominum nostrum, Cui cum patre
 & Spiritu sancto est honor, gloria & imperium, in aeternum.
 Amen.

Esa. 35.

I iij

Traa

TRACTATUS. I.

Incap. VIII. beati
Marci.

N diebus illis iterum cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent, conuocatis discipulis, ait illis: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducant: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui: Vnde istos quis poterit hic saturare panibus in solitudine? Et interrogauit eos: quot panes habetis? Qui dixerunt: septem. Et precepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens, fregit, & dabat discipulis suis ut apponerent, & apposuerunt turbæ. Et habebant pisciculos paucos, & ipsos benedixit, & iussit apponi: & manducauerunt, & saturati sunt. Et sustulerunt, quod superauerat de fragmentis, septem sportas. Erant autem qui manducauerant, quasi quatuor millia: & dimisit eos.

Misericordiam & potentiam domini, & discipulorum tarditatem audiuius, & in vnoquoque horum, Christi domini diuinitas manifestatur. Nemo enim alius sic cito moueretur, sic miserie populorum compateretur, sic etiam non verbo, sed opere remedium illorum inopia prestaret, nisi dominus omnipotens. Sequebatur turba, nec horrebant loca deserta, nec timebant victus inopiam: forte recordabantur, quemadmodum nihil illis deesse poterat, domino presente, prout experti fuerant in alia solitudine, quando quinque millia saturauerat, de quinque panibus & duobus piscibus. Tanta arbitror suauitate rapiebantur, audiendo verbum de ore domini, ut nihil aliud cogitarent. sic

etiam

etiam obstupebant, videntes inaudita miracula per eius manus fieri, vt nihil timerent, nec victus inopiam, nec salutis defectum. Omnia hæc nobis magnam ingerunt confidentiam, si recto sequamur dominum corde: nihil timendum est veris sectatoribus Christi. Accedit ad hoc illud quod legimus de illis primis Hierosolymitis, post ascensum domini ad patrem conuersis, qui omnia vendebant, & ad pedes apostolorum pretia omnium suarum possessionum proieciabant, & nemo fuit egens inter eos, Actuum cap. 4. Sequebantur igitur iam triduo turbæ Christum dominum, consumptisque panibus quos secum tulerant, illi nihil postulant, nihil murmurant de defectu ciborum, dominus miserator & misericors, eorum inopiæ non obliuiscitur, ipse est qui dicit: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in uia: Magnum nobis datur spei & confidentiæ in domino exemplum, quanto minus temporalia quærimus, & magis sumus cælestibus intenti, tanto dñs magis est de nobis sollicitus: sicut alibi legimus apud Matth. Quærite primū regnū Dei, & hæc oīa adijcientur vobis. Hoc est quod beatus Paulus philippenses monebat, cap. 4. dicens, Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant apud Deum. Cum tanta verò sit Domini de nobis cura, sufficit illi noscere indigentiam nostram, ipse fecit nos, ipse redemit: quomodo ergo cū eguerimus, necessaria ad temporalis vitæ supplementum non præstabit, si non deest fides, si non deest in illo confidentia? timentibus Deum nihil deest. Manifestauit igitur dominus diuinitatem suam, misericordia motus super omnes homines, misericordiam habens super omnes mortales: facile miseretur Deus, miserator & misericors dominus, escam præstat sequentibus se in eius potentia: etiam manifestatur eius diuinitas, cum ita facile septem panes in manibus accepti, dū populo distribuit, velotius quàm in segetibus multiplicentur

cantur

cantur, & in tantam exuberant fertilitatem, vt quasi quatuor
 millia virorum saturarentur. Manus domini fecit hæc, non est
 hæc humana potentia, solus hoc ita velociter facere potest, qui cū
 diceret: producat terra herbam virentem, & lignum pomiferum
 faciens fructum, iuxta genus suum, continuò factum est ita. Mul-
 ta in naturalibus possunt operari angeli boni, etiam mali, sed
 tempus requiritur, vt possint applicare quæ necessaria sunt ad ope-
 rationem aliquam faciendam: Dominus autem naturæ ipsius cons-
 ditor, in instanti operatur: & quomodo vult operatur, quod spiri-
 titus non licet, nisi quantum dominus vel bonis assentit, vel ma-
 lis permittit. In apostolorum tarditate, diximus etiam domini
 diuinitatem comprobari: notissimum siquidem est, ipsos vidisse
 de quinque panibus & duobus piscibus, saturatam fuisse tur-
 bam quinque millium virorum, per quorum manus panis ipse
 distributus fuit, & nunc hæsitant & dicunt: Vnde istos quis
 poterit hic panibus saturare in solitudine? facile poterat illis
 responderi, hic in solitudine poterit hos saturare dominus ipse,
 magister vester, qui paucis ante diebus saturauit quinque mil-
 lia hominum de quinque panibus, vestris manibus distributis.
 Cum igitur hos discipulos sic tardos ingenio & hæbetes sensibus
 cognoscamus, per hos mundum conuerti, & relicta infidelitate
 ad veram fidem videamus orbem reductum: manifestissimum est,
 hoc solum fieri posse virtute diuina, non humana, potentia Dei
 non hominis. Cum itaq; Christus dominus per istorum manus hoc
 perfecit, verè ipse est Deus: armis Alexander, armis primū
 Darius, armis Iulius Cæsar, armis Hannibal & quisquis alius
 imperator, vel dux strenuus, victores extitere: Christus dominus
 hisce hominibus, qui heri viderunt saturari quinque millia homi-
 num de quinque panibus, & hodie hæsitant, quis poterit in solitudine
 illos pascere, mundū ad se traxit: demone etiā cui inserviebat ge-
 nus hominū profligato, & hoc non stipendio aureo vel argenteo
 donatiuo, sed ieiunio, & persecutione, & sanguinis effusione his
 quibus

quibus prædicabant promissis. Verè hic est Deus Deus noster in æternum, & in seculum seculi, ipse reget nos in secula, qui solus laborem & dolorem nostrum considerans, miseretur & præstat omnibus affluenter sua potentia, Cui cum patre & spiritu Sancto, est honor, gloria & imperium, in æternum Amen.

TRACTATUS. II.

In cap. VIII. beati Marci.

T statim ascendens nauim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. Et exierunt Pharisei & coeperunt coquirere cum eo, querentes ab illo signum de celo, tentantes eum. Et ingemiscens spiritu, ait: Quid generatio ista signum querit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. Et dimittens eos, ascendit iterum nauim, & abiit trans fretum. Et oblitum sunt panem sumere, & nisi unum panem non habebant secum in naui. Et præcipiebat eis, dicens: Videte, & caute à fermento Phariseorum, & fermento Herodis. Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: Quia panes non habemus. Quo cognito, ait illis Iesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis? non dum cognoscitis, nec intelligitis? adhuc cæcatum habetis cor vestrum? oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis? nec recordamini quando quinque panes fregi in quinque millia, & quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? dicunt ei: duodecim. Quando & septem panes in quatuor millia, quot sportas fragmentorum tulistis? & dicunt ei: septem. Et dicebat eis: Quomodo non dum intelligitis? Dalmanutha, & quæ Magædan dicitur apud Matth. cap. 15. confines sunt duorum populorum: & qui est in consinio unius, est etiam in consinio alterius. alij dicunt esse idem Dalmanutha & Magæda, prout multis locis contingit duo habere nomina. Hic fortè habitabant aliqui pharisei, qui sua assidua malitia, audientes dñm applicuisse ibi,

exie-

exierunt, & signum de cælo quærebant fulguris vel ignis, vel quid huiusmodi, quæ quidem signa facilius per ipsos si vellent, possent negari ostensua esse Messia, quã ea quæ dominus faciebat. Primò namque, quoniam plurima eorum quæ dominus faciebat à prophetis fuerant prædicta. Secundò autem, quoniam igne de cælo vel fulgur angelica poterat facere virtus: & potest demon, si permittatur, facere, & propheta, quæadmodum Helias, quando pactus est cum populo, & prophetis Baal. 3. Reg. 18. Inuocate, inquit, nomina deorum vestrorum, & ego inuocabo nomen Dei mei, & Deus qui audierit per ignem, ipse sit Deus: sic factum est, quod ignis nunquam descendit super sacrificium prophetarum Baal: & descendit super sacrificium Heliae. Ita quæ debile signum esset, si Christus dominus ignem fecisset descendere de cælo. Cernebant oculis demonia eijci, videbant leprosos mundari, mutos loqui, surdos audire, claudos ambulare, mortuos suscitari: friuolam nunc apponunt malitiam, quærentes ab illo signum de cælo, quod etiam maleuolo faciunt animo, dicente euangelista: tentantes eum, vt possint scilicet calumniari. non absque causa postulat David dicens: Iudica me Deus, & discerne causam meã, de gente non sancta, ab homine iniquo & doloso erue me, psal. 42: Non erubescit nec confunditur malitia: ideo isti qui dolos omni hora cogitabant, erubescere nescierunt, totiens à Domino confusi, totiens moniti, totiens redarguti, propter quod dominus, qui venerat quærere & saluare animas, videns eorum induratam & perfidam iniquitatem, ingemiscens spiritu, ait: quid generatio ista signum quærit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. Datis tot signis, non erat dandum quod tentantes postulabant: miracula nõ sunt faciẽda nisi deuoto & simplici animo postulantibus, vel ad robur fidei. Isti increduli & maleuolo animo signum petebant, non erat illis dandum: quemadmodum & fictè petentibus nõ datur baptismus, nec hæreticis & excõmunicatis sacramentũ

corporis domini: quinimò & recedendum est ab eis, prout consequenter dominus fecit: Et dimittens eos, ascendit iterum nauim, & abiit trans fretum. Relinquuntur Iudæi, non tamen sine suspirio, quia eos etiam saluare venerat. discessit dominus ab eis trans fretum, significans apostolos transituros ad gentes procul, & illac fidem migraturam. Introeuntes in nauim, obliti sunt panes accipere: Vide minimam de cibo apostolos habere curam. Dominus autem illos monet, vigilanter cauere à nequitia pharisæorum, & Herodis, dicens: Cauete à fermento pharisæorum, & à fermento Herodis. Hoc ideo dixit: quoniam supra cap. 3. consilium inierunt pharisæi cum Herodianis, quomodo dominum perderent. Ita que iniqui, & incorrigibiles homines cauendi sunt, primò ne ledant bonos: secundò ne praua sua nequitia bonorum corrumpant mores. Beati apostoli, illa sua solita simplici intelligentia ad alterutrum dicebant: Quia panes non habemus. dominus verò eorum simplicitati compassus, cauendam doctrinam & nequitiam, secundum Matth. pharisæorum, explanauit. Deinde ad id quod dixerant secundum Mar. respondit, de panibus cibarijs: reducens illis in memoriam recens septem panum miraculum, & aliud de quinque panibus. Non irascitur dominus, simplicibus rudibusque hominibus, sed compatitur & docet ignorantiam nostram, solam aspernit malitiam, & ab indurata nequitia recedit: significans quanto sint digni supplicio, qui sola malitia peccant, & bonos persequuntur, cum dominus benignissimus, nec petitum signum præstat, quoniam certè incorrigibiles erant: nec sua vult illos dignos esse præsentia, cum ab ipsis recedit, ipsi dixerunt Deo: Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus. Deus dicit illis: discedite à me operarij iniquitatis. Postremòque audient, discedite à me maledicti in ignem æternum, quod paratum est diabolo & angelis eius. Docentur ergo, qui cor habent ignorantia obcæcatum: relinquuntur qui malitia cor habent obduratum,

nec

nec discipuli cognoscebant miraculum quinque, & illud septem panum, quos arguit dominus: Adhuc habetis obcæcatum cor, oculos habetis & non videtis, aures & non auditis? cæterum cum hoc ignorantia non malitia illis acciderit, & si digni sunt qui increpentur, digni tamen sunt qui erudiantur, benignitate & sapientia Christi Iesu domini nostri. Cui cum patre & Spiritu sancto, est honor, gloria & imperium, in æternum. Amen.

TRACTATUS III.

In cap. VIII. beati Marci.

Tveniunt Bethsaidam: & adducunt ei cæcum, & rogabant eum vt illum tangeret. & apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos eius, impositis manibus suis, interrogauit eum si quid videret. Et aspiciens ait: video homines velut arbores, ambulantes: Deinde iterum imposuit manus super oculos eius: & cœpit videre, & restitutus est, ita vt clarè videret omnia. Et misit illū in domum suam, dicens: vade in domum tuam, & si in vicum introieris nemini dixeris. Bethsaida ciuitas dicitur esse Andreæ & Petri Ioan. 1. eadem est patria Philippi apostoli. Et adducunt ei cæcum, & rogabant eum vt illum tangeret, Non enim à natiuitate cæcus est iste, eo quòd hoc euangelista non dixit, tum etiam quoniam ipse dixit: video homines velut arbores, nouerat iam aliquādo homines, nouerat & arbores. Cæcitas hæc mentē significat eorū, qui aliquādo illuminati gustauerūt donū cœleste, deinde reuersi sunt ad vomitū peccatorū quæ fugerant: genus hoc difficile curatur, melius enim erat illis, nō cognoscere uiam iustitiæ, quā post agnitiōē retrorsum cōverti, ab eo quod illis traditū est sancto mādato, inquit beatus Petrus epistola 2. cap. 2. Hinc iā nouimus quā difficile curatur hæretici, qui gustato mādato domini & sacramentorum vsu, recesserunt ab ea fide, quam semper obseruauit sacrosancta catholica mater ecclesia. Eandē difficultatem

patium

patiuntur omnes, qui prius vel in aliqua religione nutriti, vel in seculo religiosè conuersati, viam domini reliquerunt, & carnalem sequuti sunt spurcissimam conuersationem: difficilius hi reducuntur ad spiritualem vitam, quam ij qui nunquam gustauerunt, quàm suavis est dominus: Isti ignorantes spiritualem vitam, tanquàm animalia muta cum audiunt aliam meliorem, ad illam alluciantur: illis verò ingratitude magna in quam prolapsi sunt, vitam primo spiritualiter actam spernentibus, obturatur eorum aures, obcæcatur eorum oculi, ne ita facilè sanentur. Orandum igitur est, vt hi qui bene viuunt non abcæcentur, qui verò male viuunt conuertantur: Vnde fit vt non legatur hunc cæcum clamasse ad dominum, sed adductum esse ab alijs. Adducunt, inquit Euangeliſta, illum ad dominum: nisi adducas hæreticos & apostatas, non ipsi veniunt ad dominum. Tanta illos enim uerò peccatorum caligo obcæcat, tanta perfunduntur vitiorum densissima nebula, vt ab alijs opere pretium sit adduci ad Iesum, & apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum. Mirabilis curatio est, quæ non vbicunque tangitur à domino, sed primò manu eius apprehenditur: potentia virtutis domini necessaria est. deinde etiam extra vicum ducitur, non enim intra ciuitatem tales curantur, sed necessarium est illos à pristina conuersatione, si sanari uolunt, separari: quod ne eorū manibus id fieri speres, sed valida manu & virtute Christi: sic dominus expuit in oculos eius, & manu tetigit, dans illis sapientiam, qua cognoscant mala sua, & virtutem gratiæ suæ, qua adiuti possint à malo resipire: iuxta illud apostoli Pauli. 2. Timot. 2. Ne quando det illis Deus penitentiam ad cognoscendam veritatem, & resipiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Iam enim dictum est, cum de surdo & muto ageremus præcedenti cap. quomodo spiritus domini, qui à capite fluit sapientiã indicet, manus vero potentiam. Et interrogauit eum, si quid videret. Paulatim salus datur huiusmodi peccatoribus, qui iã vel à fide, vel à spiris

spiritu

à spirituali vita defecerunt: propter eorum incredulitatem hoc
 euenit, defectus siquidem fidei huius cæci fecit, vt continuo non
 sanaretur, quemadmodum sanata est filia Cananææ, & Centu-
 rionis seruus, & paralyticus, de quo dictum est: Et videns Iesus
 fidem illorum, ait paralytico: fili dimittuntur tibi peccata tua. de-
 inde, tolle grabatum tuum, surge, vade in domum tuam, supra cap.
 2. Nihilominus tamē ad tactum Iesu, parumper excitatur eius
 fides: excitantur in huiusmodi hominibus paulatim fides & boni
 mores, & sic ait: Video homines velut arbores ambulantes:
 cernebat quidem à longe homines ambulantes, quorū membra &
 lineamenta non distinguebat, sed illi velut arbores, oculis semi-
 cæcis repræsentabantur: propterea iterum imposuit illi manus
 super oculos, & cœpit videre & restitutus est, ita vt clare videret
 omnia. Non dedignatur dñs modicæ fidei huius cæci fulcimenta
 præbere, illumquē paulatim anima & corpore illuminare. si
 quem misericordia Christi tangere incipit, non desinit opus in-
 cœptum ex sua parte persequi, & ad perfectum adducere finem.
 Ecce iste cæcus secundo tangitur, incipit videre, & omnino resti-
 tutus est, ita vt clarè conspiceret omnia. Misit illum dominus in
 domum suam: domus animæ ratio est, ibi nobis est commorandum,
 à qua si non exierimus, seculi tumultus nocere nobis nō poterunt:
 quemadmodum tempestas non nocet, nec pluuia domi manenti.
 Domus etiam nostra sacrosancta mater ecclesia est, ad quam re-
 dire necesse est, quisquis amissa fide ab ea discesserit. præcipitur
 illi si in vicum introierit, nemini dicere, ne forte dum Dei bene-
 ficium narrat, ipse suis meritis sanitatem obtinuisse arbitretur:
 silentio reddat gratias Deo à vitijs conuersus, vel ad fidem catho-
 licam reuersus. Vel ideò mandatur tacere, quatenus apostolis
 præbeatur qui aderant exemplum, nullam velle pro perpetratis
 per eorum manus miraculis, laudem captare humanam: vnico
 verbo dominus multa virtutis præbet exempla cæco, apostolis
 & omnibus nobis. Non desinit Dei filius pro nostra salute
 humi-

humiliari, qui dixit: sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam in redemptionem pro multis: Siquidem oportebat apostolos imitari magistrum, & omnes nos similiter redemptorem, & omni cum humilitate & gratiarum actione, conuersionem & illuminationem nostram suscipere, in laudem & gloriam eiusdem Iesu Christi Domini nostri, Cui cum patre & Spiritu sancto, est honor, gloria & imperium, in æternum Amen.

TRACTATUS. III.

In cap. VIII. beati Marci.

Tegressus est Iesus, & discipuli eius in castella Cæsareæ Philippi: & in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: Quæ me dicunt esse homines? Qui responderunt illi, dicentes: alij Ioannem baptistam, alij Eliam, alij vero quasi vnum de prophetis. Tunc dicit illis: Vos verò, quem me esse dicitis? Respondens Petrus, ait ei: Tu es Christus. Et comminatus est eis, ne cui dicerent de illo. Et coepit docere eos, quoniam oportet filium hominis pati multa, & reprobari à senioribus, & à summis sacerdotibus, & scribis, & occidi, & post tres dies resurgere. Et palàm verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, coepit increpare eum. Qui conuersus, & videns discipulos suos, comminatus est Petro dicens: Vade retrò me satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Fidem veram volens dominus in discipulorum mentibus radicare, quæ eum dicerent homines interrogat: ut reiectis multorum opinionibus, quid de illo sentiendum esset cælestis pater discipulis reuelaret. Sciebat namque dominus, multas de illo vulgus habere opiniones: sciebat etiam, has omnes discipulos non ignorare: propterea ne aliquis eorum in vulgi incideret errorem, quem eum dicant homines, ab ipsis discipulis quæ-

rit: & hoc in via cum iret in partes Cæsareæ Philippi, ut solis apostolis quid de illo tenendum esset manifestum fieret: quo docemur, in via & quocunque nos conferamus, vtilia verba conferre. Discipuli verò retulerunt vulgi sententias: tunc ab illis quis sit interrogat: Petrus verò tanquam omnium vertex, à patre cælesti edoctus, respondit: Tu es Christus. in hoc verbo beatus Marcus complectitur plenam, quam ponit beatus Matth. sententiam dicens cap. 16. Tu es Christus filius Dei viui. Unde satis apparet, ubicunque dicatur Christus seu Messias, quod est idem hebraicè quod græcè Christòs, filium verum Dei intelligi debere: eo quòd in multis psalmorum & prophetarum locis, Messiam in lege promissum, Deum ipsum venturum scribatur. Matth. hæc eadem scribès, refert responsum à domino Petro datum reuelationis paternæ, & clauium ecclesiæ promissionis: quod utique beatus Marcus, qui beati Petri fuit discipulus, & secundum quòd ab eo acceperat, euāgelium scripsit, humilitatis causa siluit. Mos sanctorum est suos nō celare defectus, & tacere virtutes: De beati Petri & successorū eius primatu, satis in cap. 16. beati Matth. diximus, ideo hic omittimus: Vnum tamen aduertendum est circa iurisdictionē beati Petri, & successorū eius potestatem: quoniā (cū Christus dominus illi dixit, beatus es Simon Bariona quia caro & sanguis nō reuelauit tibi, sed pater meus qui in cælis est. Et ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hęc petrā edificabo ecclesiā meā, & portæ inferi nō præualebūt aduersus eam: & tibi dabo clauēs regni cælorū, & quodcūque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunq; solueris super terram erit solutum & in cælis. Quod Ioānis ultimo exhibuit, dicēs ter: Simō Ioānis diligis me? pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oues meas) illum suū vicarium, & suos proinde successores toto terrarū orbe his verbis constituit: Christus nāq; dominus qui omnibus præerat, ipsum Petrū ōnibus hominibus præesse ostendit, cū ait: Tibi dabo clauēs regni cælorū, quodcunque ligaueris

super

super terram, erit ligatum & in cælis, hoc est coram Deo, & quodcumq; solueris, solutum erit & in cælis, in diuinæ maiestatis scilicet cōspectu. Deinde exhibuit quod promisit, cum ait (post resurrectionem, cæteris illū apostolis & discipulis præferēs) diligis me plus his, pasce agnos meos: pasce agnos meos: pasce oues meas: Descēdit igitur iurisdictio in vniuersa ecclesia à Christo in summū pōtificem, nō quæadmodū secularis potestas quæ ascēdit à populo in Regem, vel dominū suum, quem sibi præesse primò elegerunt: Petri autem & summorū pontificum iurisdictio, à Christo tanquā suo vicario tradita, descēdit ab illo in oēs: nihilominus tamen apostoli suas iurisditiones, respectu illarū orbis terrarū prouintiarum, in quibus prædicabant & quo se conferebāt, à Christo domino iurisditionem & potestatem acceperunt: quod apertius vnica sententia ostenditur, sic discurrendo. Petri potestas etsi eadem fuerit quæ cæterorū apostolorū, respectu eorum diocesam, siue vbi illos prædicare contigerat, nihilominus Petri potestas fuit eminentior aliorum apostolorum potestate, in quatuor. Primò, quoniam potestas Petri fuit ordinaria in toto terrarum orbe, cæterorum verò apostolorum extraordinaria, quoniā non respectu totius orbis, sed suarum prouintiarum, & vbi illos prædicare & peruenire contigisset: Secundò autem, Petri potestas erat perseueratura vsq; in finem mundi in ecclesia, aliorum autem non: quoniam per eorum transitum ad Christum, sua potestas iam nihil operabatur, succedebat quicumq; catholicus qui eligebatur à populo, & confirmabatur à Petri successoribus, aliqui verò à metropolitanis. Dioceses & potestates episcoporum, qui successerunt in loco apostolorum, nunc extenduntur, aliquando contrahuntur: diocesis Petri non patitur augmentum, nec diminutionem, quandoquidem ipsa est semper in toto terrarum orbe eadem. Tertiò autem, potestas apostolorum nec erat super Petrum, neq; super se inuicem, ita vt non tenerentur omnes stare sententiæ Iacobi, vel Philippi, vel alterius apostoli, nec vnus poterat reuocare

quod alter faciebat. Quarto potestas eorū erat subordinata Petri auctoritati. Si enim in dissensionē aliquā venissent, Petri auctoritas præualuisset, cōtra auctoritatē aliorū apostolorū: et sic Petrus, astante beatissima virgine deipara, actū 1. proposuit electionem vnius apostoli, quē oportebat succedere loco Iudæ proditoris, & eius auctoritate, sortibus traditis, electus est beatus Mathias, & annumeratus est cū undecim apostolis. Ipse præterea, in die Pentecostes pro omnibus respondit apostolis, quē admodū & nunc in hac confessione Christi: ipse fecit ut una die conuerterentur tria millia hominum, actū 2. alia verò quinq; millia, actuum 4. ipse primus in concilio de cessatione legalium sententiā protulit, actuum 15. Constat igitur Petrū superiorē toto orbe fuisse, & Christi vicariū, eādēq; successores eius habere dignitatē & potestatem. Alias ut quid Christi dñi promissio: Tibi dabo claues regni cælorū: & quodcunq; solueris super terrā erit solutum & in cælis. postremoq; Diligis me plus his? pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas. Tunc cum Petrus dixisset, tu es Christus, dñs cōminatus est illis, ne cui dicerent, ne nostra aliquo modo præperdiri posset redemptio, quā continuo adiunxit, dicens quæ passurus erat, & quemadmodum die tertia à mortuis resurrecturus. beatus verò Petrus non valens se continere, audiens passurum dominum, incepit illum increpare ne talia vellet pati: cui dominus respondit: Vade retrò me satana, quoniam non sapis. quæ Dei sunt, sed quæ sunt hominum. Cum loquitur quod illi pater reuelat, veram profert sententiam: cum verò à se vult sententiā proferre, audit repulsam: Sic profectò contingit sæpe pluribus, qui dū se Deo quid loquantur committunt, vera proferunt, cum verò sua sapientia innituntur, errant. O quot ceciderunt & errauerunt à fide, volentes suam constituere sapientiam, recedentes à reuelatione Dei, quæ nobis per sacram scripturam innotescit. Hinc cœperūt hæreses pullulare, hinc errores disseminari, hinc omne processit corruptorum morum monstrum: vnde & apostolus 1. Timot.

mot.ultimo, ait: O Timothee, depositum custodi, deuitans prophanas vocum nouitates, & appositiones falsi nominis scientia, quam quidem promittentes, circa fidem exciderunt. Depositum, sacra scripturae autoritatem prout ab ipso beato apostolo acceperat, dicit, tunc monet deuitare nouitates verborum, quibus pleni sunt omnes haeretici: superba namque mens, respuens communem viam sanctorum, nouam molitur viam, qua gradiatur ostendere, sed falsam: falsam inquam, quonia arcta est via, & angusta porta quae ducit ad vitam. O quam lata & spatiosa est via, quae ducit ad perditionem. Vide Mahumetum, & eius socium Sergium, qui latam disseminarunt carnis via, concupiscentiae laxantes habenas, & delitijs carnis vsque ad nauseam defluentes. Haec est via haereticorum hominum, omnibus vacare delitijs, ieiunia spernere, damnare abstinentiam, tollere caelibatū, vota, orationē redarguere, & pro his immunditiam dare, Deo non reddere promissa, nec vnquam orare, nec sanctum inuocare: Vide quò deueniat superba mens, si diligit prophanas vocum nouitates, & appositiones falsi nominis scientia: hucusque deueniunt, qui sibi confidentes, & de sua scientia superbe praesumentes, nolunt sanctorum & ecclesiae sensibus subijci, sed suam tantummodo sectari prauam intelligentiam, quos iuste corripit ecclesia, & satanae eorum iudicat sectam, cum audiat dominum beato Petro comminasse, quinimo & dure increpasse dicentē. Vade retrò me satana, quia non sapis ea quae sunt Dei, sed ea quae sunt hominū: Nos verò orthodoxam & catholicam semper sacrosanctam matrem ecclesiam sectantes, rectè per illam cōtinuò audimus veritatem Iesu Christi domini nostri. Cui cum patre & spiritu sancto, est honor, gloria & imperium, in aeternum Amen.

k iij

Tra

TRACTATUS. V.

In cap. VIII. beati Marci.

T conuocata turba cum discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget se metipsum, & tol-
 lat crucem suam, & sequatur me. Qui enim vo-
 luerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me & euange-
 lium, saluam faciet eam. Quid enim proderit homini, si lu-
 cretur mundum totum, & detrimentum animæ suæ faciat? Aut quid dabit homo commutationis pro anima sua? Qui enim me confessus fuerit, & verba mea, in generatione ista adultera, & peccatrice: & filius hominis confitebitur eum, cū venerit in gloria patris sui cum angelis suis. *Annunciauerat dominus se passurum discipulis suis, quod maximam perturbationem Petro attulit, nunc non tantum discipulos, sed omnem turbam voluit doctrinæ euangelicæ vitæ esse participem, ne se cum illo regnatos temporaliter existimarent, qui ipsum tunc sequebantur, quique etiam vsque in finem secuturi erant. Vitam igitur nunc Christianam penicillo diuinorum verborum suorum ad viuum depingit, dicens: si quis vult me sequi, deneget se metipsum, quisquis discipulus meus est, nō sola corporis conuersatione, meum discipulum se esse existimet: non quisquis è turba, me miracula facientem corporis obsequio sequens, se perfectum esse credat. Necessesse est, si quis quo ego vado vult post me venire, abneget se metipsum. Verè iustissimus & æquissimus dominus, qui de se dicit: quia descendi de cælo, non vt faciam voluntatem meā, sed voluntatem eius qui misit me. Iustissimè et æquissimè postulat à nobis nostri abnegationem: hæc vera Christiana vita est, cum quis omnes suorum appetituum carnalium motus in se ipso frāgit, & in continua suæ carnis & mundi contradictione persistit, nūc huc nūc illuc percurrēs ad resistēdum inimicorum ictibus, & bellicis*

Iccn.

tormentis, quibus nunc à mundo, nunc à carne, nunc à diabolo
aggreditur & concutitur. Militia inquit Iob, est vita hominis
super terram. Et quemadmodum mare quod nunc fluit, nunc re-
fluit, numquam quiescit, sic nos miseri in continuo sumus fluxu &
refluxu tentationū. Necessariū igitur nobis est, quēadmoū fluctus
maris, qui cū intumescūt terram absorbere videntur, & in se ipsis
franguntur, sic nos quanto magis fluctus tentationū eleuantur, nos
metipsos abnegemus, vt omnes hæ elationes cupiditatū in seipsis
frangātur: Terminū, inquit David, posuisti, quē non transgredi-
entur, nec conuertētur operire terrā. Hieremias: Qui posuit are- Hierc. 5.
nam terminū mari, præceptū sempiternum quod non prætere-
bit, & non commouebuntur, & non poterunt: & intumescent fluctus
eius & non transibunt illud. Si igitur mare in se tumentes fluctus,
Deo iubente, retūdit, nos qui rationales sumus, insurgētes in no-
bis tentationum fluctus in nobis metipsis recludere debemus, & sic
omnes nostras cōcupiscentias cū Dei adiutorio retundentes, verè
abnegabimus nos, quod est primū huius lectionis verbū, non à quo
cūq; sed à diuino verbo incarnato prolatū: tūc etiā profectō, tolle-
mus facilius crucem nostram. Nēpe quod aliud sit abnegare seip-
sum, aliud verò crucem suā tollere, dominus ostēdit, cum dicit: &
tollat crucem suam & sequatur me, si enim idem esset abnega-
re se, & crucem tollere, postquam dominus dixit, abneget se met-
ipsum, non adderet: & tollat crucem suam & sequatur me. Crux
nostra illa est, teste apostolo Paulo, cum vitia & concupiscentias
nostras crucifigimus: hoc est, Cruce Christi illas temperamus: Ver-
rūtamen nostram semper crucē sumamus. Qui autem, inquit, sunt
domini, carnem suā crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Galat. 5.
Abnegatio igitur nostra est, insurgētes in nobis tentationū fluctus
comprimere, ne conuertātur, & operiant nos. Tollere crucem est,
carnē nostrā crucifigere cū vitijs & cōcupiscentijs, & illa verè est
cruce nostra, quā semper humeris gestare debemus, illud quod ma-
gis amamus, & quo magis delectamur, si præceptis diuinis aduer-

setur non committere, & illam virtutem ad quam peragendam caro se repugnantior exhibet, illam utique totis viribus perficere. Ecce habes vitam depictam Christianam, quæ in duobus consistit, videlicet in sui abnegatione, & crucis suæ baiulatione: nunc dominus hæc negligentibus pœnam, & hæc facientibus premium proponit, dicens: Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam, Ecce quid amatoribus mundi eueniet: cū enim saluā vitam, quæ hic anima dicitur volunt, perdunt eam: anima enim viuit corpus, & sic fit vt anima significet aliquando vitam, vt hic. Perditur namq; vita ab ijs qui in inferno, moriētes vt patiantur viuunt, & viuunt vt patiantur: Illam dixit Ioan. in Apoc. mortem secundam: mors prima est, cum anima à corpore separatur: mors secunda est, cum perpetuis supplicijs anima crucianda damnatur. Perdet denique vitam quicumque vult illam in hoc seculo saluare, diuitijs affluendo, suam in omnibus voluntatē adimplēdo: perdet igitur bis vitam, corporis in morte prima, animæ in morte secunda, & vtramque, animæ videlicet & corporis, post vltimā resurrectionem, quando peccatores peribunt, & in infernū corpore etiam retrudentur, quæ mors ideo dicitur quoniā viuunt vt torqueantur, & torquentur nunquam morientes, vt perpetuò puniantur. Qui autem crucem suam baiulat, & sequitur Christum dominum, quæ illi euenient bona sequuntur: Qui autē perdidit animam suam propter me & euangeliū, saluā faciet eam. Qui propter Christum perdit tēporalem vitam, acquirit æternam: hoc apostoli & martyres perfecerunt, & propter euangelium, quod sonat bonum nuncium, bona annūciatio, aduentus videlicet filij Dei ad saluandum mundum, & doctrinæ ab eo prædicatæ: bona annūciatio est, pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Qui igitur propter peragendam pœnitentiam, propter obseruandam euangelicam doctrinam, vitam perdit tēporalem, acquirit æternam: hoc addidit dominus propter eos, qui non finierunt vitā martyrio, sed pœnitentiā agentes discesserunt,

qui

qui etiam vitam acquirunt æternam, vel propter veritatem vitæ seruandam, quemadmodum beatus Ioan. baptista, qui occisus non est propter Christum, sed propter veritatem quam prædicabat Herodi, non licere ei habere uxore fratris sui, qui & martyr est, quoniam vitam propter veritatem euangelicam posuit. Sic qui quamcunque sententiam euangelij defendentes, occiduntur pro illa veritate ab hæreticis confitentibus Christum, negantibus tamen sacramenta, inueniunt proculdubio vitam æternã. Quod autem sequitur, quid proderit homini si lucretur mundum totũ, & detrimentũ animæ suæ faciat? Aut quid homo dabit cõmutationis pro anima sua? sententia est confirmans, & suadens pro Christo ponere & pro euangelio animã, nempe cum vita non habeat æstimationem, nec temporalis cedit nisi æternæ. Pro nulla alia re commutanda est vita, nisi pro illo qui potest aliam vitam dare præstantiore. Nullum certè lucrum vitæ est anteponendum, si vita perditur. Cum igitur qui vult in hoc seculo vitam habere delitiosam, amittit æternam, vitæ suæ detrimentum facit in gēs, cum per talem vitam deuenit ad cruciatus æternos, qui potius mortis nomine quàm vitæ appellandi sunt. Qui enim me confessus fuerit, & verba mea: In hoc quod dicit, verba mea, reddit sensum quem prædiximus de euangelio sumendo pro doctrina euangelica certiore. itaque qui moritur pro Christo, vel pro doctrina euangelica quam nobis præstitit ipse dominus, in vitã æternam custodit vitã suam: ibi illam reponit, vbi à nullo lædi potest. in generatione ista adultera & peccatrice, adulterã dicit, quoniam virum & sponsum sibi promissum Messiam repudiauerunt: & peccatrice, quoniam indurati animi & duræ ceruicis populus fuit. & filius hominis confitebitur eum, reddet videlicet de eo bonum testimonium, cum venerit in gloria patris sui cū angelis suis. Itaque cū reddit Deus vicem sanctis suis, eundem obseruat honoris processum in illis coronandis, quem ipsi habuerunt in
illi